

Nova Strava

GLASILO NARODNEGA DELAVSTVA

Izhaja vsak četrtek. Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
cesta 22, telef. št. 46-18. — Uprava: Knafljeva ulica 5,
telef. št. 31-22

Delavska izdaja
„DOMOVINE“

Naročnina polletno 18 in celoletno 36 din. — Posamezna
številka 1 din. — Račun Poštne hranilnice, podružnica
Ljubljana, št. 17.751

Skrb za narod na pravo mesto

Ljubezen do domovine je oni živ studenec, ki nam daje moč in voljo, da lahko premagamo vse težave, ki bi jih prinesli današnji za usodo naroda tako pomembni časi.

Ljubezen do domovine mora biti pri vseh stanovih naroda enaka, mora biti splošna, požrtvovalna in s tem nesebična. Lastni jaz se mora brezpogojno podrediti potrebam celote. Nikogar ne sme biti, ki bi v narodni zajednici zasledoval še posebne cilje, ki niso v skladu s celoto. Narod mora biti nerazdružljiv, ena sama družina, da se noben član naroda v težkih dneh preizkušenj ne bo čutil osamljenega in na milost in nemilost prepuščenega brigam in nadlogam, ki bi ga zadele. Za vsakega posameznika, kaj šele za cele stanove mora narodna skupnost dejansko pokazati največjo in pravo bratsko skrb, da ne bo nihče omagal vsled življenjskih težav, ki bi ga tako ali drugače zadele.

Ljubezen do domovine je prazna in prav nič vredna, če se izživlja le v lepih besedah in bi dejanja, ki naj bi to ljubezen dokazala, izostala. Vsi domoljubni pozivi in naj bi bili še tako dobronamerno mišljeni, ne zaležejo mnogo, če ne temelje na vzajemni pomoči. Kajti od samih besedi in naj bodo še tako lepo postavljene na pravo mesto, nihče živeti ne more. Z besedami samimi in naj bodo še tako resnične, se nacionalna zavest ne bo nikdar dvignila. Slej ali prej bo zamrla in zastoj bomo potem objokovali nezavednost naroda, ki bi šel svoja pota, ne meneč se za vse, kar smo mu oznanjali o dolžnostih in vernosti do domovine.

Romantična doba, ko smo izražali svojo domovinsko ljubezen le z poveljevanjem svojega poretka, jezika in nacionalne kulture je za nami. Današnja doba je veliko prestvarna, da bi se lahko zadovoljili le z notranjim, duhovnim, kulturnim izživljanjem naroda, dočim bi pa lahko zunanje, vsakdanje, s skrbmi prepleteno življenje hodilo svoja pota. Današnja doba zahteva, da prvenstveno posvečamo največjo važnost predvsem gospodarskim in socialnim problemom. Če bodo ti problemi zadovoljivo rešeni, nam bo duhovna in nacionalna povezanost in brezpogojna zavest bratske skupnosti mimogrede navržena. Nasprotno bi pa zanemarjanje socialnih in gospodarskih problemov resno ogrožalo našo narodno skupnost in povzročilo, da se bi čez noč zrušilo vse, kar se je v tem pogledu tekom zadnjih desetletij zgradilo. Zapravljeni bi bili nacionalni kapitali in nihče jih ne bi bil več v stanju dvigniti. Nepopravljiva nesreča bi prišla nad naš narod in vsi klici na pomoč bi neusmiljeno zamrli v kruti usodi vsakdanjosti. Nesrečo naroda bi povzročili sami, ker pač nismo pravilno pojmovali zahtev časa, v katerem živimo.

Rodoljubarskega nacionalizma mora biti takoj in brezpogojno konec. Solzavega, brezvebskega, če tudi lepih besedi polnega deklariranja o narodu in njegovih potrebah — prav tako. Postaviti si moramo oprijemljive, stvarne in izvršljive cilje, ki naj rešijo tako zanemarjene gospodarske in socialne potrebe, brez katerih tako posameznik kot celota naroda več živeti ne more.

Umolknejo naj oni, ki imajo vsako uro polno sladkih besedi o narodu, a žive od izkoriščanja in nemoralnega dobičkarstva. Kajti oni s svojimi posli, s svojim gospodarstvom in z prilaščanjem izuzetnega socialnega položaja, nasilno jemljejo narodu tisto, kar bi sicer krvavo potreboval za svoj obstoj. Strašna razlika med onimi, ki imajo vse in onimi, ki nimajo ničesar in naj so še tako sposobni pridni, se mora enkrat za vselej odpraviti.

V polni meri in z razumevanjem priznavamo funkcijo kapitala v narodnem gospodarstvu. Nihče nima namena odrekati privatni lastnini in svobodi inicijative v našem gospodarskem življenju onega razmaha, ki je v skladu z interesi naroda. Podčrtavamo predvsem le nujno potrebo, da mora biti udejstvovanje kapitala in zasebne gospodarske inicijative pod nadzorstvom, da se odpravijo nemoralni izrastki, ki so tako škodljivi življenjskim osnovam naroda. Nihče in tudi danes vsegamogočni gospodarstvenik ne sme delati kar bi le hotel. Še prav posebno si ne sme, izrabljajoč svojo izjemno moč in vpliv prisvajati dobičkov in bogastva, ki je bilo pridobljeno le z izrabljanjem stiske, v katero je zašel narod.

Zastoj je apelirati na nacionalno zavest naroda, na vzajemno in bratsko sodelovanje vseh stanov, če se pa posamezne stanove stalno zapostavlja. Tudi delavskemu stanu se mora priznati dejansko enakopravnost do človeka vrednega življenja in ne sme se ga potisniti na raven manjvrednega bitje, ki je potreben kvečjemu, da dela pod sramotnimi pogoji gospodarju zato, da si lahko služi milijone. Razkošju, pohlepu po neizmernih bo-

gastvih je postaviti meje, da ne bo pilo še naprej krvi narodu. Šele potem bo delež skupnega narodnega bogastva pravično razdeljen na vse, ki so ga ustvarili. Šele potem bodo prišle zopet do veljave moralne vrednote, ki izhajajo iz pravične razdelitve koristi, ki jih ustvarja delo.

Socialne in gospodarske reforme so nujno potrebne. Pa ne samo take, ki so le na videz koristne za narod, ki so napisane samo zato, da se očitujejo neko dobro volje, da se ozdravijo nevzdržne razmere. V resnici so pa takozvane navidez-reforme še vedno take, da ne bodo mogle niti malo zboljšati obupnega stanja sestradanih in obubožanih množic. Reforme morajo biti temeljite in vsestranske, zajeti morajo pri korenini obstoječe zlo in izvajati se morajo dosledno in kar najbolj strogo. Novemu gospodarskemu in socialnemu redu se ne bi smel izmikati nihče in naj je bil doslej tudi navajen, da je vsak ukrep, ki je omejeval njegovo brezvestno hlastanje po dobičku, izigral in obšel.

Ko bo enkrat videlo in spoznalo ljudstvo, da je vse naše socialno in gospodarsko življenje prevzela oblast poštenja in pravice, da so delovni odnosi pravično urejeni, da so mezde tako visoke, kot jih resnično zmore naše gospodarstvo, da zaslužki zadostujejo za preživljanje, da je preskrbljeno za zaposlitev vsakogar, ki je delavoljen, da je resničen konec vojnih dobičkarjev, da je konec umetnega navijanja cen za življenjske potrebščine, potem bo oživela vera v socialno pravičnost in potem bo prišlo zopet močno spoznanje, da je narodna skupnost živa resnica. Potem se bo nacionalna zavest in ljubezen do domovine sama po sebi dvignila do one nepremagljive sile, katere nihče in naj pride od kjerkoli ne bo mogel omajati, kaj šele premagati.

Razmere na živilskem trgu

Imamo uredbe in naredbe o maksimalnih cenah in o obveznem prijavljanju zalog. Vsi predpisi pa dosedaj še malo niso uredili živilskega trga. Po maksimalnih cenah kratkoročno blago ni dobilo in tudi obvezno prijavljanje zalog ni imelo za posledico, da bi prišlo blago na trg. Posebno pomanjkanje mila, olja in sladkorja je zelo občutno. V najboljšem primeru lahko dobe stranke pri trgovcih na mesec po kilogram sladkorja in po pol litra olja. Seveda s to količino blaga nihče ne more shajati.

Za pšenico je bila določena maksimalna cena 200 din za 100 kg. V Vojvodini, ki je žitnica države, pa proizvajalci žita po maksimalni ceni nočejo prodajati. Zato je nastalo na trgu veliko pomanjkanje moke.

Za oljarice je izdala vlada uredbo, po kateri bo ves pridelek po maksimalnih cenah kupil Prizad in ga potem izročil tovarnam v predelavo. Kakšen uspeh bo imela uredba o oljaricah bo pokazala bodočnost. Letina oljaric ni tako slaba, kot se iz špekulativnih razlogov rado zatrjuje in če bi se razmere normalno razvijale, jeseni na trgu ne bi primanjkovalo olja. Značilno za naše razmere pa je, da je olja za tiste, ki lahko plačajo

visoke cene, še vedno dovolj na razpolago. Prav tako je s sladkorjem.

Tudi za drva so bile predpisane maksimalne cene. Dovoz drv na trg je zato v precejšnji meri izostal. Po maksimalnih cenah se lahko kupijo le drva, ki so po kakovosti slabše vrste. Seveda se pa pod roko lahko dobi dovolj drv, samo plačati se mora toliko, kot to zahteva prodajalec. Zanimivo je, da so n. pr. ljubljanski trgovci s kurivom takoj ustavili prodajo drv, kakor hitro so bile razglašene maksimalne cene. Pripravljeni so prodajati drva šele takrat, če se cene znatno zvišajo. Znano je, da imajo ljubljanski trgovci na zalogah velike množine drv in hočejo pač imeti najboljši izgled na visok zaslužek, predno se odločijo, da prodajo nakupičeno blago.

S tem, če ni blaga na trgu, še ni rečeno, da ga ni dovolj na zalogah. Vse čaka samo še boljše cen in nihče se noče več zadovoljiti z normalnim dobičkom. Nekateri mislijo, da je prišel čas, ko bo vojno dobičkarstvo vzcvetelo v največjem obsegu. Tudi so mnogo blaga pokupili privatniki, ko so videli, da se cene višajo in da lahko nastane pomanjkanje te ali one vrste blaga. Seveda so se

izmed privatnikov poslužili nakupov na zalogo le oni, ki razpolagajo s sredstvi. Nameščenci in delavci se niso mogli založiti, ker denarja niso imeli.

Uredbe in naredbe o maksimalnih cenah in o obveznem prijavljanju zaloga niso dosegle torej namena, da bi bilo na trgu blago po primerni ceni na razpolago. Povzročile so še večjo desorganizacijo živilskega trga. Treba bo drugih ukrepov, ki bodo uredili

vprašanje ljudske prehrane. Obeta se celo rajoniranje nekaterih vrst blaga. Mislimo pa, da je rajoniranje onih vrst blaga, za katere je znano, da jih pridelamo, oziroma produciramo v državi dovolj, ni potrebno. Tudi je veliko vprašanje, če bi naša državna administracija rajoniranje tudi vzorno organizirala. Slabo izvedeno rajoniranje bi povzročilo še več pritožb kot jih pa imamo že danes.

Upokojenci Bratovske skladnice

Vsakodnevno naraščanje draginje je spravilo upokojence Bratovske skladnice v naravnost obupen položaj, posebno one, ki so delanezmorni in navezani le na malo pokojnino, oziroma rento. Vedno naraščajoča draginja nam je vsem zgovoren dokaz obupa, ki se polasta teh vrst upokojencev. Najrazličnejše vloge in prošnje za zvišanje pokojnine nam vse to potrjujejo. Upravičena je bila tedaj razprava vseh delavskih strokovnih organizacij o obupnem položaju upokojencev Bratovske skladnice. Delavske strokovne organizacije na Jesenicah-Javorniku, kakor tudi podružnice ostalih rudarskih revirjev in plavžarjev so poslale g. banu spomenico s prošnjo za zvišanje pokojnine oziroma rente vsem upokojencem Bratovske skladnice s sledečo utemeljitvijo:

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani uvideva potrebo podpiranja upokojencev, ki dobivajo povsem nezadostne pokojnine, oziroma rente. Zaradi težkega finančnega sta-

nja pokojninskega oddelka pa je s te strani kako zvišanje dajatev nemogoče. Da se pokojninski oddelak nahaja res v izrednih priklakah je dokaz dejstvo, da se pobirajo prispevki v najvišji meri, ki jo pravila Bratovske skladnice še dopuščajo, t. j. 14 odstotkov od zavarovanega kategorijskega zaslužka. Navedeni dohodki danes komaj še zadoščajo za najnujnejše izdatke.

Iz delavskih revirjev gredo velike vsote denarja v bednostni sklad. Ta denar se v zelo majhnih vsotah vrača nazaj v delavske revirje. Prepričani smo, da je namen tega sklada predvsem lajšanje bede, kar pove že sam njegov naslov. Prizadete delavske strokovne organizacije pričakujejo od kr. banske uprave, oziroma od g. bana, da bo ukrenil vse potrebno in namenil del tega denarja v obliki draginjskih doklad upokojenim topilniškim in rudarskim delavcem oziroma rentnikom Bratovske skladnice.

Uvedena sta enotna moka in enoten kruh

Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo predpisal uredbo o ukrepih za oskrbo prebivalstva in vojske s kruhom. Uredba globoko posega v gospodarsko življenje v naši državi, a je potrebna za pravilno ureditev vprašanja oskrbe prebivalstva s kruhom. Po tej uredbi se lahko vsi presežki pšenice in pšenične moke prisilno odkupijo. Za presežke se smatrajo vse zaloge pšenice in moke, ki presegajo lastno potrebo posameznih gospodinjstev, pri čemer se računa 300 kg pšenice ali 240 kg moke na člana gospodinjstva. Razen tega morajo ostati še količine, potrebne za setev. Prisilno odkupovanje bodo opravljali organi občin upravnih oblastev prve stopnje (sreških načelstev, mestnih poglavarstev).

Na zahtevo oblastev morajo imetniki pšenice in pšenične moke v roku, ki ga določi oblastvo, prijaviti vse količine pšenice in pšenične moke, ki jih imajo, nadalje število članov gospodinjstva in površino zemljišča, ki ga nameravajo posejati s pšenico v prihodnem letu. Oblastveni organi imajo pravico natančno se prepričati o točnosti prijave. Imetniki pšenice so dolžni tako ugotovljene presežke prodati in izročiti pooblaščenim ustanovam po teh predpisih.

Za prisilno odkupljeno pšenico veljajo cene, določene z uredbo o prometu pšenice z dne 26. julija letos. Osnovni ceni, ki je določena s to uredbo na 250 dinarjev za metriski stot s hektolitrsko težo 76 kg in z 2 odstotkoma primesi, je do 31. oktobra letos dodati še 50 din pri 100 kg kot nadomestilo za časovne premije, določene v uredbi o prometu s pšenico, ki se ukinejo.

Po novi uredbi je urejen tudi prevoz pšenice in moke. Posebno važno je, da sta uvedena tudi enotna moka in enoten kruh. Od 1. septembra naprej bodo smeli mlino v naši državi mleti le dve vrsti moke: belo in krušno. Pšenico morajo mleti tako, da dobe iz 100 kg pšenice s hektolitrsko težo 76 kg 10 kilogramov bele moke in 70 kg presejane enotne krušne moke. 20 kg pa odpade na otrobe in izgubo pri mletju. Pri pšenici z

manjšo hektolitrsko težo se računa za vsak kilogram manjše teže pol kilograma krušne moke manj, pri večji hektolitrski teži pa za vsak kilogram hektolitrske teže preko 76 kg 1 kg krušne moke več.

Izjeme veljajo le pri mletju na merico, kjer se lahko melje prosto nepresejana moka. Natančnejše določbe o mletju na merico in o višini merice bo za vsako področje predpisalo upravno oblastvo druge stopnje (banska uprava).

Enotna krušna moka bo po zatrdilu strokovnjakov zdrava in redilna. Za daljšo dobo pa se ne bo smela shranjevati, ker se bo rada kvarila. Kruh iz te moke bo tudi prav okusen.

Krušna moka bo stala pri nas na drobno, kakor so izračunali 4.90 do 5 din, bela pa 8.90 do 9 din za kg. Cena beli moki bo torej zelo visoka, a krušni sicer znatno nižja, vendar še zmerom razumno visoka. Za Slovenijo, ki mora uvažati mnogo žita in moke, bo to huda reč.

Iz te krušne moke se bo pekel enoten kruh »narodni kruh«, kateremu se bodo cene šele določile. Enotni kruh se bo smel dati v prodajo šele naslednji dan potem, ko je bil pečen. Nočno delo v pekarnah bo v bodoče prepovedano. Določbe o peki enotnega kruha stopijo v veljavo 9. septembra. Omenjamo še, da sme minister za trgovino in industrijo (v sporazumu s hrvatskim banom) po potrebi predpisati obvezno mešanje pšenične moke z moko ostalih vrst žita za izdelovanje kruha.

Zaposlitev tekstilcev

Tekstilna industrija preživlja težko krizo. Surovin je pričelo zelo primanjkovati in tudi pravih izgledov ni, da bi se že v prihodnjih tednih lahko dobilo toliko surovin, da bi bilo obratovanje zopet normalno. V veliki večini obratov dela delavstvo le še po štiri ali pet dni na teden. Dvojne izmene so po večini že dalje časa ukinjene. Tudi dnevni delovni čas je po nekaterih obratih znatno

skrčen. Delavce pošiljajo na dopuste. Ne-katere tovarne plačujejo vsiljene dopuste, druge zopet ne. Redukcije delavstva so v tekstilnih tovarnah stalen pojav. Odpusti največkrat zadenejo delavce, ki so družinski očetje. Tekstilno delavstvo je zaradi skrajšanja delavnega časa in zaradi redukcij tako težko prizadeto, da bo odpomoč njuno potrebna. Če se ne bo dobilo dovolj surovin, kar je tudi verjetno, potem bodo iz začasnih redukcij nastale stalne. Delavci, ki so dosedaj živeli od tekstilne industrije, bodo morali dobiti druge zaposlitve. Ne sme se čakati dneva, ko bo nesreča že tu. Že danes, ko so delavci še zaposleni, se bi moralo ukreniti vse potrebno, da bodo takoj zaposleni drugje, če bi izgubili zaposlitev v tekstilni industriji. Nemogoče je, da bi ostali tekstilni delavci dalje časa brez posla. Sami tudi, zaposlitve v današnjih časih in na zimo ne bodo našli. Zaposlitev bo treba preskrbeti potom javnih faktorjev, katerih dolžnost je, da skrbijo za socialne in gospodarske potrebe delavstva.

Zagrebska seja vlade

V ponedeljek, dne 26. avgusta se je vršila v Zagrebu seja vlade, ki je imela po izjavi ministrskega predsednika Cvetkovića dva dela. Prvi del je bil slavnostni, kjer so se obnavljali spomini na sklenitev sporazuma med Srbi in Hrvati in na obletnico sporazuma, dočim je bil drugi del seje namenjen razpravi o novih uredbah, ki bi obravnavale razna gospodarska in socialna vprašanja. Že cel prejšnji teden se je po časopisju pisalo, da bo vlada sprejela vrsto reform. Imenovala so se osobito uredbe o organizaciji prehrane in borbe proti draginji, o velikopoteznih investicijskih delih, o ureditvi odnošajev med podjetniki in delavci, o reorganizaciji Narodne banke, o ureditvi zunanje trgovine in o organizaciji notranjega trga. Od vseh teh napovedanih uredb je vlada odobrila zaenkrat le uredbo, ki se nanaša na preskrbo prebivalstva z moko in kruhom. Uvedeno je načelo rekvizije na podlagi nove maksimalne cene 300 din za 100 kg pšenice. Predpisano je mletje enotne moke in uveden bo enoten kruh. Ostala vprašanja so bila odložena. O njih je bila na seji vlade načelna razprava, na podlagi katere bodo pristopili h končni izdelavi uredb. Zatrjuje se, da bo to delo opravljeno v pospešenem tempu. O političnih reformah, ki so se tudi obetale, da bodo ob priliki zagrebske seje vlade izvršene, ni bilo govora. Za nedoločen čas je odloženo vprašanje o likvidaciji senata in prav tako vprašanje o enotni delavski organizaciji.

Članstvo OUZD

Celokupno članstvo OUZD-a, ki je v juniju 1940 doseglo povprečno 108.228 zavarovancev, je v primerjavi z lanskim junijem napredovalo za 3.708 članov, dasiravno je večina industrij izkazala padec zaposlenosti. Največji letni prirast je izkazala industrija gradnje železnic, cest in vodnih zgradb (javna dela) + 6752 delavcev. Sledi ji takoj javni promet s prirastom + 1179 del., hišna služinčad + 686 del. itd. Visoke letne diferenciale v pogledu padca zaposlenosti so pa izkazale zlasti: industrija kamenja in zemlje (opekarne, kamnolomi itd.) — 1063 del., gozdno-žagarska industrija — 686 del., tekstilna industrija — 665 del., industrija za predelovanje lesa — 518 delavcev itd. itd.

V sezijskem pogledu je pa članstvo napredovalo le za + 634 zavarovancev. Tudi tu so na prvem mestu gradnje železnic, cest in vodnih zgradb z mesečnim prirastom + 1623 delavcev. Poleg stavbstva, ki je napredovalo za + 253 delavcev, ni nobena druga industrija izkazala pomembnejšega dviga zaposlenosti. Padec zaposlenosti, ki je zabeležen v večini industrij, je prav posebno viden pri tekstilni industriji — 307 del., pri gozdno-žagarski industriji — 237 del., pri oblačilni industriji — 236 del. itd. itd.

V konjunktornem in sezijskem pogledu je torej najbolj napredovala zaposlenost pri gradnjah železnic, cest in vodnih zgradb in je le visok dvig zaposlenosti v tej industrijski panogi preprečil padec članstva pod lansko leto oziroma pod prejšnji mesec.

Politični pregled

V ponedeljek je bila

v Zagrebu ob obletnici banovine Hrvatske svečana seja vlade,

za katero je vladalo veliko zanimanje po vsej državi. Seja je bila v banski palači, s katere sta vihrali državna in hrvatska zastava. Na tej seji vlade so bili vsi ministri razen ministra za telesno vzgojo Pantića, ki je na službenem potovanju v Nemčiji. Pred začetkom so se ministri skupaj fotografirali. Istočasno se je začel pod predsedstvom bana dr. Šubašića posvet predstojnikov oddelkov banske oblasti. Ko je bila seja vlade končana, je predsednik vlade Cvetković sprejel tuje in domače novinarje in jim dal izjavo, v kateri je rekel, da je imela seja vlade dva dela. Prvi del je bil svečan in so na njem obnavljali spomine na sklenitev sporazuma in na prvo obletnico tega zgodovinskega dogodka. Drugi del se je bil posvečen delu. Predsednik vlade je potem pozval zbrane novinarje na kosilo v hotelu Esplanadu. Ban dr. Šubašić pa je priredil članom vlade v banskih dvorih kosilo, ki so se ga udeležili vsi člani vlade, vsi predstojniki oddelkov banske oblasti in profesorja univerze dr. Tasić in Djordjević, ki sta svoj čas sodelovala v komisiji za sklenitev sporazuma. Popoldne so vsi gostje odšli na banovinsko posestvo Božjakovino, kjer jih je kot domačin vodil podpredsednik vlade dr. Maček.

Zadnje dni so bili

nemški letalski napadi na Anglijo

spet zelo pogosti. Pa tudi Angleži stalno pošiljajo svoja letala nad Nemčijo. Eni kakor drugi poročajo o uspehih teh napadov zelo različno. Vsekakor je gotovo, da terjajo taki napadi precejšnje žrtve.

Razgovori med Bolgarijo in Rumunijo v Crajovi o izročitvi južne Dobrudže Bolgariji so zaključeni. Neka vest iz Sofije trdi, da

bo Bolgarija južno Dobrudžo lahko zasedla 10. oktobra.

Treba je zdaj še urediti nekatere podrobnosti, ki so v zvezi s prevzemom tega ozemlja. V Sofiji poudarjajo, da pogajanja v Crajovi nimajo nobene zveze s pogajanjem med Madžarsko in Rumunijo glede odstopa večjega rumunskega ozemlja Madžarski.

Berlinski listi so pretekli teden mnogo pisali

o prvi obletnici nemško-sovjetske prijateljske pogodbe o nenapadanju in sodelovanju.

Naglašali so, da je prvo leto pokazalo, da so dogodki potrdili vse upe, ki sta jih podpisnici vložili v ta sporazum. »Völkischer Beobachter« piše med drugim, da je s tem sporazumom odvrnjena največja nevarnost za razširjenje vojne. Ta sporazum je prihranil mnogim narodom in Sovjetski Rusiji velike žrtve. V teku zdajšnje vojne so se razbili vsi poskusi angleške politike, da se zdrobi sporazum od 24. avgusta l. 1939. in da nastanejo med Moskvo in Berlinom novi spori. Vodilni italijanski dnevnik »Popolo d'Italia« objavlja poseben članek ob obletnici pogodbe med Nemčijo in Rusijo. Članek poudarja, da se je s to pogodbo Rusija obrnila od zapadnih držav. — Sovjetski listi objavljajo obširne članke ob obletnici prijateljske pogodbe med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Tako piše delavski list »Trud«, da so se ponesrečili vsi poskusi zapadnih držav, ki so hotele potegniti Sovjetsko zvezo v to vojno.

Te dni je bila v Kairu tajna seja državnega zbora. Po seji je predsednik vlade podal poročilo novinarjem,

da je Egipt sklenil iti v vojno v primeru, če bi kakšna tuja sila napadla njegovo ozemlje.

Kakor se je moglo izvedeti, so na seji somišljeniki bivšega predsednika vlade Ali Maherja paše zahtevali, da Egipt gre v vojno glede na premikanje italijanskih čet ob libijsko-egiptski meji. Zahtevali so vojaško sodelovanje z Anglijo, toda vlada je ta predlog zavrnila. Zatem je minister za vojsko podal prav tako izjavo, v kateri je poudaril, da

so Italijani zbrali v Afriki številne motorizirane divizije in da je zato Egipt prisiljen storiti nekatere varnostne ukrepe.

Po vesteh iz Kaira je

egiptska vojska v popolni pripravljenosti, da za primer italijanskega napada na Egipt brani državo skupno z angleško vojsko.

Ob začetku vojne pred letom dni je štela egiptska vojska 40.000 mož, ki pa se je medtem znatno pomnožila, izurila in opremila z modernim orožjem. Tudi francoska prostovoljska legija v Egiptu je v polni pripravljenosti.

Posvet nemških škofov, ki so tri dni zasedali v Fuldi, je bil prejšnji četrtek zaključen. Temu zasedanju pripisujejo velik pomen in kakor se doznava, bo izdano

pastirsko pismo, v katerem bodo nemški škofje izrekli priznanje Hitlerju za njegove zasluge za Nemčijo.

Ta poslanica bo prečitana v vseh katoliških cerkvah Nemčije. Znano je, da je zavzemala katoliška cerkev nasproti narodnemu socializmu odklanjajoče stališče. Zdaj po tem sklepu škofov se je stanje v odnosih med katoliško cerkvijo in nemško vlado čisto spremenilo.

Iz Moskve poročajo: V tujem tisku so bile nedavno objavljene vesti, ki so trdile, da je Rusija terjala od Turčije, naj dovoli prehod sovjetskih ladij skozi Dardanele v primeru vojne. Uradno se zdaj razglša, da so

vse vesti o ruskih zahtevah glede Dardanel izmišljene.

Tudi Turčija zanika vesti, da je sovjetska vlada predložila turški vladi neke zahteve glede Dardanel.

Nedavno je imel angleški minister za oboroževanje Morrison govor po radiu. Navedel je med drugim več primerov, ki kažejo, kako je bila

v Angliji pospešena v zadnjih mesecih vojna produkcija.

Neka tvornica orožja, ki so jo šele aprila začeli graditi in bi morala začeti obratovati šele decembra, obratuje že od začetka avgusta. Druga tvornica, ki izdeluje granate, je že sedem mesecev pred določenim rokom v polnem obratu. V zadnjih treh mesecih je bilo 60 zasebnih tvornic preurejeno za vojno produkcijo. Morrison je dejal, da ves angleški delovni narod strnjeno dela v tvornicah. Nihče ne šteti s svojim delom, nihče noče zaostati. Zdaj razpolaga Anglija z vojsko, ki je res oborožena. Anglijo pa čakajo še velike naloge, da pripravi vse za obrambo in napad. Računati je treba na vojno, ki bo trajala dve do tri leta, zato je vse, kar je bilo doslej storjeno za oborožitev, samo začetek začetka. Vsakdo mora biti z vsemi močmi na delu.

Rumunsko-madžarska pogajanja glede odstopa dela rumunskega ozemlja Madžarski še niso napredovala. Kakor se trdi,

je rumunska vlada predložila Madžarski odstop vzhodnega dela Erdelja.

namreč pet okrožij, ki obsegajo tudi dve veliki mesti Arad in Oradea Mare. Po madžarskem pojmovanju to ozemlje ni zadostno, ker predstavlja samo skrajni vzhod Erdelja, medtem ko terjajo Madžari večji del Sedmograške.

Grška vlada je izvršila vse ukrepe, ki jih terja zdajšnji položaj, da se zavaruje pred vsemi presenečenji.

Na albanski meji so že znatni oddelki grške vojske.

da preprečijo vsak vpad nerednih albanskih oddelkov na grško ozemlje. Dasi se je položaj močno poostiril, se vendar v zadnem času opaža pomirjenje. Zatrjujejo, da je to posledica zagotovitev, da bo vendarle mogoče izogniti se oboroženemu spopadu.

V grški javnosti trdijo, da je tudi Sovjetska Rusija posredovala, da bi se spor rešil na miren način.

Prav tako poudarjajo, da je tudi stališče

Turčije jasno. Turčija je odločena, da v primeru napada na Grčijo takoj z orožjem priskoči svojemu zavezniku na pomoč.

da so Zedinjene države vzele od Anglije za dobo 50 let v najem otoka Canton in Enderbury v Južnem Tihem morju.

Na otokih bodo urejena ameriška letalska oporišča. London in Washington sta se že pred letom dni dogovorila, da prideta otoka pod skupno ameriško-angleško upravo ter da bosta dana na razpolago angleškim ali pa ameriškim letalsko-prometnim družbam kot oporišča za civilne letalske proge. Po mnenju ameriškega časopisja je bila nova najemninska pogodba sklenjena, da se bosta porabila otoka za vojaška letalska oporišča.

Zadnje dni so se neprestano ponavljali

silni napadi japonskega letalstva na kitajsko prestolnico.

Japonske bombe so povzročile v mestu strahotno razdejavanje. Celi mestni okraj so porušeni. Opazovalci, ki so si ogledovali razdejavanje, so morali plezati čez gore kadečih se ruševin, ki so ostale od nekdanjih poslopij. Kjer so bile prej ulice, se danes ne pozna, da so tam stale trgovine. Koliko smrtnih žrtev je bilo, še ne ve nihče.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: voli in telice I. po 8.50 do 9, II. po 8 do 8.50, III. po 7 do 7.50, krave I. po 7.50 do 8, II. po 5.50 do 6, III. po 5 do 5.50, teleta I. po 8 do 9, II. po 8 din; v Kranju: voli in telice I. po 9.50, II. po 8, III. po 7, krave I. po 8.50, II. po 7.50, III. po 6.25, teleta I. po 9, II. po 8 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Kranju: domači špeharji po 11 do 12, pršutarji po 12 do 13, sremški špeharji po 13 do 13.50 din, v Ljubljani: špeharji po 12.50 do 13.50, pršutarji po 11 do 12.50 din.

KRMA. V Kranju: lucerna 160 do 180, seno 150 do 175, slama 75, v Ljubljani: seno 100 do 130, slama 60, v Ptuj: seno 75 do 80, slama 35 do 45 din za 100 kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 28 do 32, oprana 38 do 42 din kg.

SIROVE KOŽE. V Kranju: goveje 14 do 16, telečje 20, svinjske 8 do 10, v Ljubljani: goveje 11 do 14, telečje 19, svinjske 5.50 do 6 din za kg.

MED. V Kranju 24, v Ljubljani 24 do 26 din kg.

DRVA. V Kranju (trda) 130 do 150, v Ljubljani 160 do 170 din za kubični meter.

JAJCA. V Ptuj 75 par do 1, v Trbovljah 1, v Kranju 1, v Ljubljani 1 do 1.10 din za kos.

RIBE. Na ljubljanskem trgu so bile: sardele po 18, skuše po 30, platnice in pečenke po 12 do 14, postrvi pa po 40 din kg.

SIROVO MASLO. V Kranju 40 do 44, v Ljubljani 36 do 40 din kg.

ZABELA. V Ljubljani: slanina 20 do 21, svinjska mast 22 do 23, v Kranju: sveža slanina 22 do 24, svinjska mast 24, v Trbovljah: sveža slanina 19 do 20, prekajena slanina 25 do 26, v Ptuj: svinjska mast 24, domača sveža slanina 16 do 18, prekajena 30 din za kilogram.

FIZOL. V Kranju 450 do 800, v Ljubljani 500 do 700 din za 100 kg.

KROMPIR. V Ptuj 80 do 100, v Kranju 125 do 150, v Ljubljani 150 din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah 26. t. m. (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 177.82 do 181.02 (za 219.91 do 223.11) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.10 do 10.20 (za 12.48 do 12.58) din.

Nemške klirinške marke so se trgovale po 14.80 din. Vojna škoda je bila v Zagrebu po 444 do 445 din.

Sejmi

2. septembra: Žigarski vrh, Mozirje, Sodražica, Radeče, Višnja gora, Murska Sobota (le za živino), Prosenjakovci, Guštanj, Srovenj Gradec (le za živino);
4. septembra: Bogojina;
5. septembra: Črnomelj, Sv. Lenart v Slovenskih goricah;
7. Vojnik, Vesela gora-St. Rupert, Sv. Krištof pri Laškem, Smarjeta pri Laškem, Žerovnica pri Cerknici, Zagradec, Sv. Gora pri St. Petru pod Sv. Gorami.

Drobne vesti

= Jesenski ljubljanski velesejem bo prirejen kot 47. razstavnica prireditelj. Trajal bo od 31. avgusta do 9. septembra in bo imel več gospodarskih in drugih razstav, ki smo jih že večkrat navedli v listu. Na naših železnica bodo imeli obiskovalci velesejma brezplačen povratek. Na postaji morajo kupiti razen vozovnice še rumeno železniško izkaznico za 2 din. Vozne olajšave bodo veljale za dopotovanje od 26. avgusta do 9. septembra, za povratek pa od 31. avgusta do 14. septembra. Tudi letos bo imel velesejem prostrano zabavišče. Obljubljajo nam posebno zanimivost, in sicer večerne predstave »Totega teatra«.

= Banovina Hrvatska dobi svoj zavod za zunanjo trgovino. Te dni je bila ustanovljena Privilegirana gospodarska družba banovine Hrvatske, ki bo prevzela na področju banovine posle Prizada. Razen tega dobi banovina Hrvatska tudi svoj zavod za zunanjo trgovino pri banski oblasti. Na področju banovine Hrvatske bodo pod okriljem zavoda ustanovljena prisilna združenja izvoznikov in uvoznikov, ki bodo poslovala v zvezi z ustrežajočimi prisilnimi združenji za ostalo področje države.

= Izvoz vina iz Slovenije v sedmih mesecih je znašal skupno 1.042.431 litrov. Največ vina izvažamo v Nemčijo.

= Kaksimalna cena za turščico ukinjena. »Službene Novine« so objavile uredbo s katero se razveljavlja uredba o maksimiranju cen in prisilnem odkupu pšenice in turščice od 22. junija letos. Praktično ima razveljavljenje uredbe pomen za turščico. Prodaja turščice je zdaj prosta. Pripominjamo pa, da ostane nadalje v veljavi uredba o prometu s pšenico.

= Kako se bo razvijal trgovinski promet z Rusijo. Glede na vesti, da se bo trgovinski promet s Sovjetsko zvezo razvijal izključno na osnovi neposredno sklenjenih poslov med

državnimi organizacijami ene in druge države, sporoča direkcija za zunanjo trgovino, da te vesti niso resnične. Izvozni in uvozni posli s Sovjetsko zvezo se bodo razvijali kakor v drugih državah, tako da bodo jugoslovanski izvozniki, odnosno uvozniki lahko sklepali neposredne kupčije za izvozne, odnosno uvozne posle s Sovjetsko zvezo. Naravno je, da se bodo tudi pri teh poslih izvajali predpisi, ki so pri nas v veljavi za posamezne predmete v zvezi z izvozom, odnosno uvozom. Direkcija za zunanjo trgovino prav tako sporoča zanimancem, naj se ne obračajo niti na direkcijo, niti neposredno na sovjetsko trgovinsko predstavništvo s ponudbami za prevzem zastopstva za posamezne trgovinske panye, ker se vsi uvozni posli s Sovjetsko zvezo vrše brez posredovanja zastopnikov neposredno s sovjetskimi izvoznimi organizacijami, pri čemer sodeluje sovjetsko trgovinsko posredništvo v Beogradu.

Novice

* Kralj Peter II. boter desetemu sinu. V vasi Ključu na Sotli so imeli nedavno nedeljo redek praznik: krst desetega sina, dvanajstega otroka železniškega delavca Ivana Filipića. Botroval je Nj. Vel. kralj Peter II. Vsa vas se je dostojno pripravila za sprejem kraljevega odposlanca topničarskega podpolkovnika Jankovića iz Zagreba. Otrok je dobil pri krstu ime Peter Pavel. Kraljev zastopnik je izročil staršem za sinka zlato verižico s križcem in 2000 din kot krstni dar visokega botra.

* Četrtnska voznina za odkritje spomenika kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani. Zaradi kratkega roka morajo občine takoj javiti odboru za odkritje spomenika število potrebnih legitimacij. Zato naj nihče ne odlašaja s prijavo, ker se zamudnikom ne bodo mogle več izdajati legitimacije. Da olajša občinstvu možnost kupovanja teh izkaznic jih je odbor razposlal tudi zastopnikom »Putnika« v večjih krajih. V Ljubljani, v Kranju, na Jesenicah, na Bledu, v Mariboru, v Ptuj in v Celju more vsakdo dobiti izkaznice za četrtnsko voznino ob priliki odkritja spomenika kralju Aleksandru I. Zedinitelju v Ljubljani tako v občinskih uradih kakor tudi pri »Putniku«. Zanimanci iz Beograda in Zagreba se obveščajo, da bodo poslani izkaznice tudi »Put-

niku« v teh krajih, ker velja popust izven Slovenije le s postajo na progi Beograd—Zagreb—Ljubljana.

* V Zagorju odkrijejo spomenik kralju Zedinitelju. Zlati jubilej zagorskega Sokola, ki so ga nameravali slaviti 16. junija in je bil preložen, bodo praznovali v nedeljo 8. septembra. S proslavo zlatega jubileja bo združeno odkritje spomenika kralju Aleksandru I. Zedinitelju. Popoldne bo na letnem telovadišču poleg Sokolskega doma javni nastop. Bratska društva naj se proslave udeležijo v čim večjem številu.

* Spominska plošča pisatelja Janka Kersnika. Na Brdu pri Lukovici je bila v nedeljo dopoldne prisrčna slovesnost. Na več kakor tri stoletja starem gradu, ki ima pestro zgodovino, sta bila odkrita spominska plošča in relief pisatelja Janka Kersnika, ki se je rodil tu 4. septembra 1852. Ploščo in relief je oskrbelo počitniško društvo »Bistrica« v Kamniku. Slovesnosti se je udeležilo lepo število domačinov, prijateljev in častilcev pisatelja.

* Prehrana prebivalstva zagotovljena. Kmetijski minister dr. Čubriloč je novinarjem v Banji Luki izjavil, da se nam ni treba bati pomanjkanja. Čeprav smo imeli letos slabo letino, bo vendarle prehrana prebivalstva zagotovljena.

* Poziv vojnim dobrovoljcem. Dne 6. septembra se odkrije v Ljubljani spomenik blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju, ki je bil naš vrhovni poveljnik, ko smo v svetovni vojni na bojiščih ustvarjali Jugoslavijo. Spomenik je veličastno delo kiparja Lojzeta Dolinarja. Vojni dobrovoljci se udeležimo odkritja spomenika korporativno z društveno zastavo. Obleka bo meščanska z dobrovoljskim znakom in odlikovanji. Zberemo se v Franciškanski ulici 10 na dvorišču, odkoder odkorakamo ob 9. na odrejeni prostor pred spomenik.

* Poziv vestfalskim rentnikom in izseljenecem povratnikom. Gg. Ivan Lindič in Pavel Bolha, zastopnika vestfalskih Slovencev, prosita vse vestfalske rentnike in one vestfalske rojake, ki so se vrnili v domovino, da se udeležijo polnoštevno odkritja spomenika kralja Aleksandra Zedinitelja v Ljubljani. Slovesnost odkritja bo na rojstni dan našega mladega kralja Petra II. v petek 6. septembra. Zbrali se bomo v Ljubljani v gostilni pri »Starem Tišlerju« v Kolodvorski ulici na dan odkritja pred 9. uro zjutraj. Na svidenje!

F. Gobey:

7

Umor na plesu

Julija ni vedela, kako naj si razlaga zdravnikove besede, Ker pa žene navadno verjamejo temu, kar si žele, je bila prepričana, da se ji hoče Gaston spet približati.

»Da, da, vrnil se bo... Takšni so pač moški. Zdaj se bom pa spet lotila pisanja. Na vrsti je sestra gospodične Lesterlove. Vrnili ji bom pisma, čeprav Berta tega ni zaslužila, ker se je vedla tako ponosno in visoko, ko je bila lani pri meni na obisku. Ta neumna Matilda se je do blaznosti zaljubila v Golimina, njen mož pa je blazno ljubosumen. Če bi jaz zdaj želela, bi se moja nekdanja tovarišica iz samostana vrgla pred menoj na kolena, da reši sestro, ki jo obožuje. Toda, čemu bi sovražila obe sestre? Saj mi ni Bertina sestra ugrabila Golimina. Matildi bom vrnila pisma, toda ne v njeni hiši, da jih ne bi morda prestregel njen ljubosumni mož. Pisala bom Berti, naj pride po pisma svoje sestre v soboto... v opero... loža 27... toda kdaj? Ob pol treh zjutraj! Naj se malo izprehaja po dvorani in čaka naj, kdaj jo bom sprejela. Morda bo pod krinko doživela kakšno prijetno pustolovščino!«

Ko je napisala tudi to pismo, si je rekla: »To pismo bo Marica osebno izročila Berti. Tako Berta vsaj ne bo mogla trditi, da ga ni dobila.«

IV.

Gospa Cambryjeva je sprejemala svojo družbo vsako soboto zvečer. Tu so se zbrali bogati bančniki, umetniki, plemiči, učenjaki in časih kakšen politik in državnik. Le malo

žensk je prišlo v to družbo. Pred vsakim sestankom je bila majhna pojedina in razni umetniki so kazali svoje sposobnosti.

Gospa Cambryjeva je bila vdova in je imela veliko premoženje. Zato se je smukala okoli nje cela kopica oboževalcev. Bila je pa tudi lepa. Svetlolaska je bila in njen obraz je bil tako lep in popoln, da ji ne bi bil nihče pripisoval štiri in dvajset let, ampak največ osemnajst. Stanovala je v lastni palači, ki je imela zadaj velik vrt.

Gospod sodnik Darcy in njegov nečak Darcy sta bila njena najzvestejša gosta. Zlasti stric jo je spoštoval, nečak pa ji je dvoril prve mesece, ko je ovdovela. Gospa Cambryjeva ga ni odbila, toda tudi dosti upanja mu ni pustila. To je mladega moža hitro razočaralo in zato si je poiskal ljubezen, pri kateri je hitreje dobil pritrdilen odgovor. Zdaj je začel spet redno prihajati v hišo gospe Cambryjeve, toda le zaradi gospodične Lesterlove, ki jo je tam vsak teden srečaval.

Berta se je lahko pohvalila s prijateljstvom gospe Cambryjeve, čeprav je pri njej zmerom pela za plačilo. Na nobenem sobotnem sestanku je ni manjkalo. Vedla se je kakor dekle iz najboljših družbe in se ni izgovarjala, kadar so jo prosili, naj poje. Gospa Cambryjeva ni prikrivala svojega prijateljstva do Berte in nekateri so celo mislili, da ji hoče priskrbeti spodobnega moža.

Prvo nedeljo po Goliminovi smrti je pušel Roger Darcy zelo zgodaj v palačo gospe

Darcyjeve. Tudi Gaston je bil že tam. Oglašil se je seveda zaradi Berte. Drugače je bilo gostov bolj malo, ker so morali iti mnogi na ples v operi.

Gospa Cambryjeva je prisrčno sprejela strica in nečaka, čeprav je bila videti precej razburjena.

Gaston je takoj opazil Berto. Sedela je za klavirjem in okoli nje je stalo več moških. Tudi ona je njega hitro videla. Ni bilo pet minut, že ga je prišla pozdravit.

»Kako pa je vaši sestri?« je hitro vprašal Gaston.

»Sirota si še ni opomogla od prvega udarca. Bojim se nove živčne krize.«

»Toda nevarnost je minila?«

»Upam. Moj svak je nevaren človek. Če jo spet okleveta tisti neznanec, ne vem, kako jo bom rešila.«

»Ali ne veste, kdo bi bil mogel poslati tista pisma?«

»Niti sanja se mi ne. Čemu naj bi ga iskala?«

»Rad bi vam pomagal.«

»To ste že storili. Niti zahvalila se vam nisem za zadnjo uslugo, toda verjemite mi, da sem dostikrat na vas mislila. Matilda moli vsak dan za vas. Upam, da bo zdaj imela mir, ker mi mož k sreči zaupa. Celo želi, da bi bila večkrat v njegovem stanovanju. No, coj sploh ne bi bila prišla, če ne bi bila vedela, da...«

Berta je zardela. Ugriznila se je v jezik in čez nekaj časa dodala:

»Da bi bilo to gospe Cambryjevi neprijetno.«

Gaston je takoj vedel, kaj je mislila reči, in je dejal:

* V Zagorju je nova dekanija. V sredo 21. t. m. je bil slovesno ustoličen zagorski župnik g. Fran Markež za dekana novoustaljene dekanije v Zagorju. Vso slovesnost je izvršil škofijski vikar g. Ignacij Nadrah, ki je pred oltarjem izročil novemu dekanu listino, katero je ta glasno prebral in prisegel, da bo vso svojo službo nad verniki vršil nepristransko. Nato je imel g. Nadrah slovesno pridigo. V območje zagorske dekanije pridejo iz moravške dekanije naslednje župnije: Čemšenik, Sv. Planina in St. Gotard, iz šmarsko-litijske dekanije pa: Radeče, Svibno, St. Jurij pod Kumom, Dobovec, St. Lambert in Kolovrat.

* Ne verjemimo poplavi čenč. Beograjska »Narodna odbrana« prinaša članek, v katerem opozarja javnost na množico izmišljenih vesti, ki krožijo po državi. List pravi, da to ni dobro, zakaj v zdajšnjem času moramo ohraniti krepke živce in moč pametnega samostojnega razmišljanja. Zadnje dni so po Beogradu in po vsej državi, kakor piše list, krožile najčudnejše vesti.

Vse te novice prihajajo ali od domačih ali od tujih vsevednežev. Prav zaradi tega tudi niso resnične. Naša država in njeno ljudstvo sta čvrstejša kakor to nekateri mislijo. O tem bi se mogli hitro prepričati vsi nejeverni Tomaži, kakor to ljudstvo samo že ve. Pretirana zaskrbljenost v ničemer ni osnovana in tudi ne upravičena.

* Preseljevanje Nemcev iz Rusije preko Jugoslavije. Po sporazumu med Nemčijo in Sovjetsko zvezo se bo preselilo okrog 250 tisoč Nemcev iz Besarabije in Bukovine v Nemčijo. Kakor izhaja iz objave voditelja nemške narodne skupine v Jugoslaviji dr. Janka se bo ta preselitev izvedla preko jugoslovenskega ozemlja. Dr. Janko je te dni izdal odredbo, v kateri navaja, da bosta v Jugoslaviji urejeni dve začasni taborišči, eno v Prahovu ob Dunavu in drugo pri Zemunu. Nemški izseljenci se bodo zbirali v teh taboriščih, kjer bodo stanovali in dobivali hrano.

* Sprejem delavcev v železniško službo. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sporoča, da sprejemajo navadne delavce in rokodelce v železniško službo le podrejene službene edince, to je postaje, sekcije za vzdrževanje proge (nadzorniki proge), kurilnice in delavnice, ako imajo potrebo. Prosilci za službo naj torej ne vlagajo prošnje na direkcijo, ampak naj osebno povprašajo pri navedenih edincih, če je kako mesto prazno.

* Nadzorovanje tuje kapitala v naši državi terjajo beograjski časopisi in poudarjajo,

da je treba vreči okove z jugoslovenskega gospodarstva in ukrotiti tuji kapital, ki je brezobziren do države, iz katere potegne vsako leto težke milijone.

* Sladkorja bomo imeli dovolj. Iz Beograda poročajo, da bo znašal letošnji pridelek sladkorne pese 95.000 do 100 tisoč vagonov. Čeprav bo pesa po kakovosti zaradi neugodnega vremena nekoliko zaostajala za lanskim letom, bo vendarle zadovoljevala. Letošno izdelovanje sladkorja v sladkornih tvornicah se bo začelo kasneje, ker bo pesa kasneje dozorela. Lani so sladkorne tvornice začele predelovati peso okrog 1. septembra, letos pa se, bo delo v tvornicah začelo šele okrog 20. septembra. V strokovnih vrstah računajo, da bomo iz letošnje sladkorne pese dobili 11 tisoč do 12.000 vagonov sladkorja. Naša povprečna potreba po sladkorju se giblje na višini okrog 800 vagonov mesečno ali na leto 9600 vagonov. Četudi bi se poraba povečala, bo sladkorja dovolj do prihodnje jeseni. Do novega sladkorja je še na razpolago okrog 600 vagonov sladkorja in ni verjetno, da bi nastopilo občutnejše pomanjkanje do trenutka, ko bo prišel na trg novi sladkor.

* Smrt blage matere. V Dolskem pri Rajhenburgu je v petek popoldne umrla ga. Pavla Solinova, soproga posestnika in trgovca. Njena nagla smrt je zbudila globoko obžalovanje ne samo med sorodniki, temveč tudi med prebivalstvom, saj je bila gospa Pavla zelo priljubljena. Po rodu je bila iz stare šoštanske rodovine Ravljenovih in sestra našega novinarskega tovariša v uredništvu »Jutra« g. Davorina Ravljena. S svojim mojem Franjom je skrbno vodila obsežno posredstvo s trgovino in gostilno v Dolskem blizu znanega senovskega rudniškega okoliša. Zapustila je sina edinca Franca. Blagi pokojnici naj bo ohranjen lep spomin, žalujočim pa izrekamo odkritosrčno sožalje.

* Poplave v raznih krajih Slovenije. Pretekli teden je bil izredno deževen. Zlasti četrtek 22. t. m. je bil dan nalivov, ki je marsikje povzročil povodnji. V Ljubljani je bil ta četrtek letošni najdeževnejši dan, saj je padlo 48,2 mm dežja. Pretekli teden so močno narasle vse reke in potoki, ki pa so zadnje dni spet padli in nastopilo je lepo vreme z mrzlimi nočmi.

* Sredi poletja zmrznili. Nad Travnikom in okolico je divjalo te dni silno neurje s hladnim vetrom. Proti večeru je postalo še bolj hladno, tako da je čez noč na planinah Vlašiču, Vranici in Stožeru zapadlo precej snega. Planinci, ki so bili v nedeljo na Vla-

šiču, pripovedujejo, da je divjal tam velik snežni metež in da je zapadlo 15 cm snega. Neurje je zahtevalo tudi človeško žrtve. 12-letni Jože Ramljak iz vasi Dilenice je krenil z vozom v gozd po drva. Proti večeru se je vrnil konj sam. Domači so pričakovali dečka pozno v noč. Ker ga pa le ni bilo, ga je šel prestrašeni oče iskat v gozd. Iskal ga je vso noč in šele zjutraj ga je našel zmrznjenega na štoru. Nesrečni deček je zmrznil sredi poletja v snežnem metežu.

* Sneg po naših visokih gorah. Zadnje dni je padel sneg na razne visoke gore v Sloveniji, pa tudi v Bosni in drugod. Celo gore v severni Italiji imajo sneg.

* Sodni sluga med neurjem utonil. Sodni sluga Tomaž Lampe, star okoli 28 let, uslužben pri okrajnem sodišču v Logatcu, se je nedavno s kolesom odpeljal iz Logatca v Zire, da tam opravi neko rubežen. Po končanem opravku se je med hudim dežjem vračal nazaj v Logatec. Med Rovtami in Žirni je kraj, ki ga domačini imenujejo Sopot. Tam teče potok Hleviščica, ki se izliva v Žirovsko Soro. Čez ta potok je na omenjenem mestu betonski most, ki pa se je letos pomladi podrl. Za silo so nato tam postavili lesen most. Potok je sicer majhen, toda ob nalivih se spremeni v hudournik. Tomaž Lampe je privozil na sredo tega mostu. Pa je zagrmelo in most je vzela naraščajoča voda. Neki graničar, ki je bil v bližini, je dobro videl, kako je Lampe s kolesom vred padel v potok in kako so ga deroči valovi zagnili. Truplo ponesrečenca so našli šele čez nekaj dni. Tomaž Lampe je bil med prebivalstvom splošno priljubljen. Naj v miru počiva!

* V apnu se je smrtno opekla. V Dobriču pri St. Andražu blizu Velenja se je zgodila huda nesreča. Pri Klančnikovih so gasili apno. Pri delu je pomagala tudi 26letna Kristina Klančnikova. Po nesreči pa je padla v jamo in dobila hude opekline po vsem telesu. Takoj so jo prepeljali v celjsko bolnišnico. Vsaka zdravniška pomoč je bila zaman.

* Smrtna nesreča zaradi plazovite zemlje. Na žalosten način je prišel ob življenje 32-letni posestnik in gostilničar Rudolf Pustoslavšek na Črncu. Podjetni mož si je bil pred leti postavil na prelazu Črncu, po katerem drži cesta iz Kamnika v Gornji grad, lično leseno hišo in odrl v njej gostilno. Zadno deževje je razmehčalo zemljo za hišo in plaz je pritisnil ob steno kleti, ki je zidana za hišo in prisloničena ob hrib. Stena

»Torej se moram gospe Cambryjevi zahvaliti, da vas vidim. Jaz pa sem na vaše besede, da vas bom v soboto spet lahko videl, prišel samo zaradi tega, da srečam vas, da srečam vas.«

Darcy je rekel te besede kakor mlad zaljubljenec.

»Zaradi mene?« je vprašala Berta. »Ne upam se verjeti.«

Tedaj ji je Gaston šepnil:

»Ali še niste opazili, da vas ljubim?«

»Da me ljubite? Vi? Dovolite mi, da vaše izjave ne vzamem resno, ker bi me užalila, če ne bi v njej gledala samo znamenja vaše pretirane vpljudnosti. Ljudje vaše vrste rečejo z isto lahkoto: ljubim vas, kakor če bi rekli: obleka se vam dobro podaja! Verjemite mi pa, da me take besede vznemirjajo. So besede, pri katerih mora biti človek previden, preden jih izreče.«

»Če bi me bolje poznali, me ne bi tako strogo sodili,« je odvrnil Gaston. »Od prvega trenutka, ko sem vas zagledal, vas ljubim. Ne ozirajte se na moje prejšnje življenje, ki res ni bilo vzorno. Kako naj vam dokazem, da ne lažem?«

Berta je molčala, toda bledica na njenem obrazu je dovolj jasno kazala, kakšen boj se odigrava v njenem srcu.

»Verjemite mi, gospodična, da brez vas zame ni življenja. Z dušo in telesom sem vaš in v vaši moči je, da me storite za naj srečnejšega človeka. Bodite pa prepričani, pri-segam vam, da od prvega trenutka dalje niti v sanjah nisem mislil, da bi mogla biti gospodična Lesterelova kako drugače moja kakor kot moja žena.«

Berto so te poslednje besede močno pre-

vzele. Po kratkem molku je odvrnila:

»Verjamem vam in hvaležna sem vam, da ste tako iskreni. Vi o meni ne veste ničesar drugega kakor to, da morda nisem grda in da živim od petja. Zdmi se vam vredna, da bi nosila vaše ime. To me zelo veseli, toda gospod Darcy gospodične Berte Lesterelove ne more vzeti za ženo. Vse se temu upira in vi bi me lahko po pravici obsojali, če bi se okoristila z vašo ponudbo, ki se je utegneta še kdaj kesati.«

»Če bi me ljubili, ne bi tako govorili,« je vzkliknil Gaston.

Berta pa je začela govoriti o sebi in Gaston se ji ni upal seči v besedo.

»Moj oče je bil vojak, a moja mati, ki sem jo izgubila, ko sem prišla na svet, navadna vaščanka. Oče je storil vse, kar je mogel, da me je lahko vzgojil v samostanu. Ko je umrl, sva ostali s sestro brez vsega. Matilda se je poročila in mi pomagala, da sem se do kraja izučila v petju. To mi danes največ pomaga, da se lahko prebijam skozi življenje. Ona mi je bila vse in jaz sem nanjo prenesla vso ljubezen, ki sem jo občutila do očeta. Nikoli je ne bom zapustila in rada bom storila vse, kar bo potrebno, da ji prihranim tudi najmanjšo bolečino.«

»To rad verjamem!« je zajecjal Gaston.

»Ko ste zdaj zvedeli najine skrivnosti, si lahko mislite, da nisem prosta in da me Matilda potrebuje. Zmerom moram biti pripravljena, da se zanjo žrtvujem. Tako rada jo imam, da bi bila pred njenim nožem pri-znala, da sem bila jaz takrat v gledališki loži, ne pa sestra. Saj sva si zelo podobni in bi se bil skriti pisun lahko pomotil. Rada bi žrtvovala tudi svoj dobi glas, samo da rešim Matildo moževega maščevanja.«

Berta je zardela in se ni zdela Gastonu še nikoli lepša kakor v tem trenutku.

»Zakaj vam to pripovedujem?« je rekla. »Hotela sem vam samo dokazati, da se ne morem močiti. Sestra ima samo mene. Še zmerom je v nevarnosti in najin skupni sovražnik je še onasnejši, ker je neznan Morda bo jutri spet obrekoval Matildo, in tedaj...«

»Ali ne računate prav nič name?« je vneto dejal Gaston. »Preveč vas ljubim, da vam ne bi dal vse pomoči, ki jo zmorem in skupaj se bova lahko ubranila Matildinega moža in zahrbtnega obrekovalca.«

»Zelo plemeniti ste,« je tiho rekla Berta. »Toda ugled vaše družine vam prepoveduje vse, kar bi moglo umazati vaše ime. Ne morem sprejeti vašega imena, dokler ne mine vsa nevarnost, ki mi grozi.«

Darcy je zdaj še bolj spoznal Bertino plemenito srce in njegova ljubezen je postala še bolj vroča. Zdaj se je še bolj zadržno odločil, da zveže Bertino usodo s svojo. Še enkrat je hotel priseči na resničnost svoje ljubezni. Tedaj pa ga je ona opozorila, da morata zaradi ljudi končati ta pogovor.

»Gledajo naju,« je šepnila. »O čem drugem se pogovarjajva! Slišala sem, da bodo v operi spet peli Dona Juana.«

»Dona Juana? Ne vem.«

»Obožujem to opero. Dona Juana znam na pamet, a v operi že dolgo nisem bila. Zaradi njega bi me bili nekoč skoraj izključili iz samostana. Toda to je dolga zgodba. Stepla sem se...«

»Vi? Tega pa ne morem verjeti.«

»Kaj pa mislite? Samo na zunaj sem tako mirna, znam pa tudi vzkipeti.«

»Ne verjamem.«

se je nagnila in pritiskala ob sod vina. Gostilničar je šel v klet reševati sod. Ko je premaknil sod, se je nagnila tudi stena in potegnila za seboj strop. Betonska plošča je pod težo zemlje, ki je bila naložena na njej, počila in se z glasnim truščem sesula na ubogega moža. Ob nesreči je takoj prihitela žena, da reši moža iz nevarnega položaja. Žena se je zastoj trudila. Nekdo, ki je prišel mimo, je tekel proti Novi Štiti po sosede, ki so potem odkopali nesrečnega Pustoslemška. Bil je še živ. Ko je bil osvobojen teže, je še spregovoril nekaj besed, nato pa mirno izdihnil. Bodi delavcem možu ohranjen blag spomin!

* **Skala mu je razbila glavo.** V Zapodju je kamnolom ljubljanskega industrijske Birole. Tam je bil zaposlen med drugim 30letni delavec Mirko Gorjup, ki je zdajci zaslišal ropotanje padajoče skale in odskočil. Vendar je bilo že prepozno. Skala mu je priletela na glavo, da se je takoj sesedel. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, kjer je umrl.

* **Smrten skok iz vlaka.** Blizu železniške postaje na Pragerskem so našli na tiru razmesarjeno truplo mlajšega možkega. Glava je bila odrezana od trupla. Ugotovili so, da je bil 34letni Fran Jurij Krivak iz Velikega Trgovišča na Hrvaškem. Preiskava je dognala, da ni bil izvršen samomor. Krivak se je vozil v napačno smer. Na Pragerskem se je zbudil iz spanja in spoznal, da se je med spanjem privlekel do nepravne postaje. V zadnem trenutku je skočil iz vlaka, pa ga je zadel kolesje vlaka in ga povozilo.

* **Trije pisalni stroji so izginili.** Luščilnica riža, katere lastnik je Boris Sancin, stoji na samotnem koncu Linhartove ulice v Ljubljani. Nedavno ponoči so jo obiskali vlomilci. Prišli so čisto nemoteno skozi dvorišna vrata, ki so jih odprli z vitrihom ali s ponarejenim ključem, in odnesli iz pisarne tri pisalne stroje. Sumijo, da so tatovi nemara izmed delavcev, ki so bili svoječasno zaposleni v luščilnici in ki so potlej večkrat prišli z oblasti navzkriž. Podjetje je za vrnitev vseh treh strojev razpisalo nagrado 1500 din.

* **Velika poneverba v jeklarni v Guštanju.** V jeklarni grofa Thurna v Guštanju so prišli na sled veliki poneverbi. Neki blagajnik je poneveril 750.000 din. Denar si je začel prisvajati že pred več leti.

* **Mlad hlapec je opleni gospodarja za 11 tisočakov.** Te dni je opazil posestnik Bervar v Bukovici pri Vačah, da mu je nekdo ukradel znesek 11.000 dinarjev. Kmalu pa je raz-

vozljal zagonetko. Pred dnevi je prišel v hišo neki dvajsetletni fant iz okolice Trbovelj. Ker so imeli pri Bervarjevih polne roke dela, so fanta vzeli za hlapca. Fant pa ni še prav nič prijel za delo, ker je stalno tožil, da ga zbada v trebuh. Največ je posedaval v kuhinji, čez nekaj dni pa je izginil. Tega fanta so Bervarjevi osumili tatvine in o drznem vlovu obvestili orožnike na Vačah, ki so takoj začeli preiskavo.

* **Sirov umor gluhanega ciganke.** Na veliki šmaren zvečer je prišla h Katarini Strnadovi v Vetrnjaku pri Kozjem gluhanega ciganke. Tam so bili 30letni posestnikov sin Moškon Janez, 44letni Resnik Jakob in Strnadova, ki je pregovorila vinjenega Moškona, naj odstrani iz hiše gluhanega ciganke, ki je najbrž hotela pri Strnadovih prenočiti. Moškon je začel siliti v žensko in jo odganjati. Ker pa mu ni nič odgovorila, ji je dal več zausnic, da se je sesedla in začela krvaveti iz nosa. Pijanec je nato zgrabil palico in večkrat udaril gluhanega žensko, tako da se je zgrudila. Po vseh štirih se je nato ženska plazila po tleh in prišla do neke apnenične jame, v katero se je skotalila. Moškon jo je še tedaj tolkel s palico po glavi. Resnik je napol mrtvo žensko potegnil iz jame, Moškon pa jo je brcnil v glavo, da se je zvalila po strmini v prepad in se ubila. Orožniki so prišli Strnadovo, Moškona in Resnika ter jih izročili sodišču. Po vsej okolici Kozjega se ljudje zgrajajo nad to strašno sirovostjo.

* **Vlomilec Šekulin prijet kot ženska.** Pred dnevi so prišli znanega vlomilca Šefana Šekulina, ki je z bivšim natakarnjem vlomil v Majcnovo kavarno na Tyrševi cesti v Ljubljani. Šekulinu pa se je po aretaciji posrečilo pobegniti. Toda pobeglega vlomilca so ponovno izsledili in prišli, to pa na zelo izviran način. Te dni pozno popoldne se je sukala v parku pred sodiščem neka sumljiva ženska, ki je bila po obnašanju podobna moškemu. Ljudje so opozorili stražnika na čudno žensko, ki jo je ustavil in odvedel na policijo. Tam se je pri natančni preiskavi izmotal iz skrivnostne ženske iskani vlomilec Šekulin.

* **Lastno dete je spravila s sveta.** Iz Kable pri St. Juriju ob Taboru je neka 22letna služkinja prišla sredi julija v celjsko porodnišnico in je porodila zdravega fantiča. Ob koncu julija je z malim Francom zapustila bolnišnico. V St. Jurij pa se je vrnila brez otroka. Ko so jo po njem vprašali, je rekla, da je sinka izročila v St. Petru v Savinski dolini neki ženski v varstvo. Naposled

pa je priznala orožnikom, da je v Grajski vasi pri Gomilskem blizu potoka usmrtila otroka in ga zakopala. Trupelce so našli, mater pa izročili sodišču.

* **Sprejem mladeničev v strojno mornariško šolo v starosti od 15 in pol do 18 in pol leta in v strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let.** Rok za prijavo je do 31. avgusta. V pehotno podoficijsko šolo v Beogradu, Bileči in Zagrebu v starosti od 18 do 21 let. Rok za prijavo je do 10. oktobra. Vsa zadevna pojasnila dobite pisмено ali ustno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v pok., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pisni odgovor priložite kolek za 10 din.

* **V zadnjem času so strokovnjaki zelo izboljšali,** pa tudi na novo obdelali predavanja za učenje pri dopisni trgovski šoli v Ljubljani, ki je zdaj v svojih novih prostorih na Kongresnem trgu 16/II (poleg uršulinske cerkve). Tako so odpravili vse morebitne nedostatke dopisnega pouka. Zato se lahko odslej naučijo pri tej šoli po dopisovanju doma hitro in poceni tujih jezikov (nemščine, italijanščine, francoščine itd.), pa tudi gospodarskih in trgovskih predmetov (trgovstva, korespondence, knjigovodstva, prava, stenografije itd.). Pri tej šoli ni nikake omejitve glede izobrazbe in starosti in je zato dostopna in priporočljiva vsem. Pišite po prospekt!

* **Brezplačno pošljemo vsakomur** popularno knjižico o navodilih za preporod, duševni in telesni. Zahtevajte: Beograd, Masarykova u. 9.

* **Šolska objava.** Starši, ki nameravate svojega sina ali hčerko vpisati v katerokoli trgovsko strokovno šolo, pišite po nov prospekt tudi na **Christofov učni zavod, Ljubljana, Domohranska cesta 15.** Zavod pripravi v enem šolskem letu svoje učence (-ke) za raznovrstno pisarniško službo. Ker je zavod znan po svojih odličnih uspehih, po svoji solidnosti in zmerni šolnini, ga najtopleje priporočamo. — **Največji in najmodernejši te vrste v državi!**

× **Prstan je padel z neba.** V kalifornijskem mestu Sacramentu se je to zgodilo. Ko je šla Ana Briffsova mirno po mestnih ulicah, ki je nenadno padel na glavo prstan. Nad mestom se je namreč vozil v letalu dr. Stanley, ki je bil ves nesrečen, da mu je zdrknil iz roke prstan, ki ga je dobil od ameriškega predsednika. Čez nekaj dni je izvedel po radiu, kaj se je zgodilo z njegovim prstanom in kdo ga ima. Najditeljci je plačal 325 dolarjev kot najdenino, pa še pot na newyorško razstavo

»Še pobesnim časih. O tem bi vam lahko Croyon marsikaj povedal. Nekoč je v moji navzočnosti dvignil roko, da bi sestro udaril. Bili smo za mizo. Zgrabila sem nož in ne vem, kaj bi se bilo zgodilo, če me ne bi bila Matilda prišla za roko. Toda pustiva te grde spomine. Hotela sem vas samo opozoriti, da nisem za vas. Nervozna sem in vihrava. Zdaj pa prihaja gosia Cambryjeva. Prosim, da me bo, naj pojem. Ne morem ji odreči. Toda nočoj mislim bolj zgodaj oditi, ker moram iti še k sestri.«

»Saj mi boste dovolili, da vas spremim. Bojim se...«

»Ni se treba bati ničesar. Čakala me bo kočija, ki me bo peljala k sestri, potem pa domov. Razen tega sem tudi oborožena. Oglejte si to pahljačo z bodalom, ki mi jo je podaril Croyon, ko sem mu povedala, kaj se mi je pred nekaj dnevi zgodilo na cesti. Seveda mu nisem povedala, kdo me je rešil. Kupil jo je na Japonskem. Nosim jo samo zato, da ima veselje, in vesel bo, ko bo nočoj videl, da nosim njegovo darilo tudi v družbi. Vsa sreča je, da je bodalo spretno skrito v držaju.«

Gaston si je ogledal lepo pahljačo, ki je skrivala močno in ostro bodalo. V tem je pristopila lepa vdova Cambryjeva, ki se je namahnula Berti in rekla:

»Ali nocoj ne boste peli, draga Berta? Opozorila sem že svoje prijatelje, da pojdem bolj zgodaj spat, zato vas prosim, da danes izjemoma prej začnete. Vem, da želite tudi oditi, ker ste utrujeni. Toda vsaj eno pesem boste zapeli, kaj? In gospod Gaston čudovito spremljati na klavir. Le, le prosim...«

Berta in Gaston sta rada ustregla želji lepe gostiteljice, ki se je takoj umaknila v kot, kjer je sedel že Roger Darcy. Gaston je sedel h klavirju.

»Vaša umetnica je res lepa,« je dejal sodnik. »Kje ste pa prav za prav odkrili ta biser?«

»Res je biser,« je potrdila gosia Cambry. »Vaš nečak me najbrž blagoslavlja, ker sem našla ta biser.«

»Moj nečak? Ali ji mar dvori? Ne verjamem, ker se je odločil, da se oženi.«

»Bolje enkrat kakor nikoli. Zakaj naj pa ne bi vzela Berte? Res je siromašna, zato pa je vaš nečak precej premožen.«

»Za dva je premalo denarja.«

»Pustiva to. Rajši poslušajva!«

Po Gastonovih akordih je začela Berta pe-

ti:

»Moje in tvoje srce
sta dve plamenici,
moja in tvoja pa duša
dve sestri ptici...«

»Oho!« je vzkliknil sodnik. »Pesem je lepa. Ali ste jo vi izbrali?«

»Da,« je potrdila. »Pesem je lepa in Berta jo imenitno poje. Kakor bi bila napisana prav za Berto in Gastona...«

»Ali hočete mar skrbeti za srečo svoje varovanke?« je smeje se rekel sodnik.

»In za srečo vašega nečaka,« je odvrnila Cambryjeva. »Takšne ženske ne bo našel nikoli več.«

»Jaz poznam še eno takšno.«

»Prosim, predsavite mi jo.«

»Ni mogoče.«

»Zakaj pa ne?«

»Ker ste to vi.«

»No, če to ni vljudnost!«

»Ne vljudnost. Resnica.«

»Torej mislite, da bi jaz lahko vzela Gastona?«

»Moj bog!«

»Ne razumem vas.«

»Ali sem vas morda užalil?«

»Ne. Kdo se ne bi ponašal z vašim imenom? Toda Gaston niti malo ne misli name.«

»Kako morete to vedeti?«

»Vsaj zdaj ne misli, ker je zaljubljen v Berto. Ali vi, preiskovalni sodnik, tega niste opazili? Razen tega tudi vaš nečak ne bi bil prav primeren par zame. Preveč je živel v pokvarjeni družbi. Njega bi mogla res izpreobrniti samo ljubezen. To se bo Berti posrečilo, ker je vanjo zaljubljen, jaz pa vem, da bi se zastoj trudila.«

»Toda jaz hočem, da se Gaston oženi.«

»Ali se tako mudi?«

»Zdaj sta v Franciji le še dva Darcyja. Če se eden od obeh ne oženi, bo konec našega rodu. Gaston je mlajši. Naj se on žrtvuje!«

»Vam se zdi zakon žrtve? To je za nas ženske zelo laskavo.«

»Kaj hočete? Zdaj sem prestar.«

»Koliko let vam pa je?«

»Žal že pet in štirideset.«

»Po moji sodbi ste vi mlajši od Gastona. Ne odločujetejo leta, ampak srce.«

»Za svoje vrstnice se ne ogrevam preveč, mlada dekleta pa mene ne bi marala.«

»Iščite, pa boste našli,« je dejala gosia Cambryjeva in vstala, da bi čestitala gospodični Berti, ki je prav tedaj nehala peti.

(Dalje)

Popotnikova torba

Povodenj je opustošila Dravsko dolino

Makole, avgusta

Kakor po mnogih drugih krajih dravske banovine smo imeli pretekli teden tudi v naši dolini strašno povodenj. Dolina Dravinje je bila od Poljčan do Majšperka eno samo jezero. Najhujša povodenj je bila okoli vasi Pečk, kjer se izliva v Dravinjo potok Ložnica. Po ložnici so se privalele prejšnji četrtek zvečer silne množine vode s Pohorja. Njive in travniki so bili pod vodo. Ota-va je uničena in ajda vsa povaljana.

Zadruga za regulacijo Ložnice, ki je regulirala Ložnico v Pečkah, je utrpela veliko škodo. Še ne utrjeni nasip se je zrušil in odneslo je tudi mnogo stavbnega materiala.

V Pečkah se gradi nov most preko Ložnice. Povodenj je zdaj pokazala, da je zamišljen prenizko. K sreči nasip do mosta še ni dovršen, zaradi česar se je voda razlila čez nasip in cesto, sicer bi bila odnesla tudi ogrodje novega mostu. Strugo bo treba poglobiti vsaj za en meter, sicer bo most ob vsaki povodnji ogrožen. V zvezi z gradnjo mosta bo treba pospešiti regulacijo potoka.

Letošno deževje je napravilo naši dolini že velikansko škodo. Žito je deževje delno ugonobilo, a kar je ostalo, je vzela rja. Upali smo, da bomo imeli vsaj turščico, zdaj pa je uničena še ta. Grozi nam splošno pomanjkanje.

Onemogel siromak se je obesil zaradi bede

Šoštanj, avgusta

Pred dnevi je hči župana Napotnika v Topolšici našla na očetovem kozolcu na vrvi visečega neznanca. Vsa prestrašena je poklicala očeta. Oče je takoj prišel in ugotovil, da ni nobene pomoči več. V obešencu so spoznali 81letnega berača Franca Kotnika, rojenega v Belih Vodah, pristojnega pa v Topolšico.

Kakor je sklepati, se je stari ubožec ves bolehen in nadležen naveličal ponižujočega beračenja od hiše do hiše ter si vzel življenje. Pri njem so našli naslov njegovega sina

in hčerke. Vse kaže, da sta pozabila svojega očeta.

Tudi banovinski zdravnik g. dr. Korun iz Šoštanja je ugotovil, da si je ubožec vzel življenje iz skrajne obupanosti. Za take ubožce bi moralo biti pri nas boljše preskrbljeno. Ne bi se smelo dogajati, da se človek, ki je vse življenje garal, na stara leta potika okrog ves obupan in prosi za živež, ki bi mu pripadal sam po sebi, saj je v mladih letih delal in vršil svojo dolžnost. Žalostno je v tem primeru tudi dejstvo, da sta sin in hči puščala očeta v taki bedi.

Koliko Kotnikov iz Topolšice imamo še v dravski banovini, kjer že davno ne bi smelo biti niti enega več!

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Marmelada iz breskev. Čisto zrele breskve Brez koščic pretlači skozi sito. Vmes skuha enako težo sladkorja, nato prideni breskovo kašo in skupno kuhaj, da se zgosti. Ko se ohladi, deni v kozarce, zalij z oljem in čisto ohlajeno poveži s pergamentnim papirjem.

Razrezani strožji fižol. Mlade stroke očisti debelejših vlaken, potem jih razreži na koščke in z nekoliko sirovega masla skuha v vodi, da se zmehčajo. Zalij jih s kislo smetano in zgosti z moko. Dodaj tudi malo limonovega soka.

Dušeno korenje. Korenje olup in zreži na debele rezance, ki jih nato daš v kozico na mast s soljo in nekoliko sladkorja ter jih dušiš, da se zmehčajo. Med dušenjem jih zalivaj z mlačno vodo ali slabšo juho. Ko je ko-

renje mehko, ga zgosti z žlico bolj bledega podmetka in prevri, da se zgosti. Korenje mora biti sladko.

Jabolčna strd. 12 olupljenih debelih jabolč, ki jim prideneš limonovo lupino, kuhaš do mehkega v majhni količini vode. Nato pretlačiš v skledo. Potem vzameš pol kilograma sladkorne sipe, dodaš sok ene limone in 30 gramov razmehčane želatine, mešaš, da se speni, priliješ malo ruma in še sok treh limon, napolniš s to snovjo posebno posodo in daš na hladno, da se strdi.

Praktični nasveti

Preveč soli uživati ni zdravo. V nekaterih gostilnah so jedi tako slane, da morajo ljudje piti, s čimer se zaužita sol razstopi in razredči. Zdravniki pravijo, da koristi človeškemu telesu največ pet gramov soli dnevno. Preveč soli pa škoduje človeškemu telesu, ker učinkuje škodljivo na ledvice. V litru človeške krvi je navadno pet gramov kuhinjske soli, in sicer tudi tedaj, če zaužijemo več soli, kakor smo je vajeni. V takem primeru mora človeško telo presežek soli izločiti s pomočjo vode. Če jemo zelo slane jedi, postanemo žejni. Za vsake tri grame odvisne soli potrebujemo en liter vode za izločenje te soli. To pomeni nepotrebno obtežitev ledvic. Mnoge jestvine imajo sol že v sebi, tako da jih ni treba soliti. Tako ima prekajeno meso že dovolj soli. Med sočivjem imajo na primer paradizniki v sebi dovolj lastne soli.

Če slabo spiš. Preden greš spat, vtakni nekajkrat zaporedno noge v mrzlo vodo. To te nekako pomiri, da v postelji lahko hitro zaspiš.

Zdravilo za rane z nožem. Prav dobra je za take rane arnika, namočena v čistem špi-ritu. Rano moraš najprej dobro zmiti, nato deneš nanjo čisto platno, namočeno v arniko. Glavno je pri ranah sploh, da jih varuješ nesnaga.

Potniško letalo se je ponesrečilo z vsemi potniki

Prejšnji četrtek 22. t. m. je zjutraj kakor po navadi odletelo Aeroputovo letalo s potniki iz Zagreba proti Splitu. Med potjo pa je nenadno izginilo. Ko so ga iskali, se je nepričakovano razširila vest, da so ga našli in da so vsi potniki zdravi. Žal se je ta vest izkazala za neresnično. Tedaj je letalo že le-

žalo razbito v pečinah gorovja Velebita pri Gospiću, okoli letala pa so bila raztrosena trupla nesrečnih potnikov.

Ponesrečeno letalo je našel v petek kmet Milan Vitas iz Počitelja. Bil je na sejmu v Gospiću in tam slišal, da je razpisana nagrada 10.000 dinarjev za tistega, ki bi od-

EMILIO
SALGARI

13

IZGNANCI

Takoj se je vrgel kup roparskih živali na še drgetajoče truplo. V trenutku je bil plen požrt. Zamudniki, ki niso dobili nikakega deleža, so zdaj zasledovali trojko.

»Preklete zveril!« se je jezil Dimitrij. »Za vas imamo še svinca!«

»Ali misliš, da so naši konji že utrujeni?« je vprašala Marija voznika.

»Doslej še niso.«

»Ali bodo zdržali do jutra?«

Fedor je okleval z odgovorom.

»Povej resnico!«

»Do sončnega vzhoda sta še samo dve uri. Snežni metež pa ne popusti. Bojim se...«

»Kako daleč imamo še do Katulika?«

»Še petnajst verst.«

»Ne pozabite, da nas bodo morda tam pri- jeli,« je pripomnil Dimitrij.

»Če bi našli kakšno skrivališče, bi se tam ustavili. Toda ste pa je samotna in prazna.«

»Gorovje ni daleč,« je rekel tolažeče voznik. »Sajanske gore imajo mnogo jam.«

»Ali morda poznaš kakšno? Če jo poznaš, nas hitro povedi tjakaj!«

»Celo več! Vprašanje je samo, ali nas bo led po močvirju lahko nosil.«

»Moramo čez led, ni drugega izhoda!« je odločno rekla Marija.

»Dobro! Torej naprej!«

Živali so pod Fedorjevim bičem zdajci krenile na desno, pri čemer so zadele v ene- me med kolov kraj ceste Vladimirke. Sko-

raj bi bile prevrnile potnike iz trojke.

Ozemlje ni bilo čvrsto in enakomerno. Pod snežno odejo skrita trava se je vdajala, tako da se je trojka pogosto pogreznila.

»Dolgo ne bo trajalo, pa nas bodo volkovi spet dohiteli!« je dejal Dimitrij Mariji.

»Bomo pa spet streljali!« je bil pogumen odgovor. »Fedor, kako daleč je še do skrivališča?«

»V eni uri bomo dospeli tjakaj.«

Trojka je nadaljevala hitro vožnjo. Prispeli so že v močvirnato pokrajino. Močvirja in majhna jezera z neravnimi bregovi so se menjavala, kar je povzročalo odskakanje vozila. Bila je nevarnost, da se ne bo trojka zdaj zdaj prevrnila in razbila.

Konji dirkači so ne glede na slabo pot ne- vzdržno tekli. Zdelo se je celo, kakor bi jih to še podžigalo v teku. Beli od snega, ki je padal v gostih kosmih izpod neba, in z grivo, naježeno od strahu pred volkovi, so dirjali naprej zdaj zdaj raskavo rezgetaje. Saj so jim bili za petami volkovi, katerih strahot- no škrtanje z zobmi jih je bolj podžigalo v teku kakor voznikov bič.

Bila je divja slika, ko je hitela trojka v snežnem metežu po širnih dolinah Sajanske- ga gorovja.

Čez četrto ure pa se je divja vožnja usta- vila. Eden izmed stranskih konj je bil pa- del čez rob zmazlega jezera in potegnil sred- njega konja s seboj.

Potniki v trojki so prestrašeni zakričali. Vsi trije so padli v sneg.

Dimitrij se je prvi vzdignil in zgrabil za puško, ki je zdrsnila iz njegovih rok. Tudi konji so se takoj pobrali in hoteli kar s praznim vozilom oddirjati. Toda voznik je bliskovito skočil za njimi in zgrabil srednje- ga konja za brzde.

V tem trenutku so se približali volkovi. Dva najbližja sta se vrgla na Dimitrija, med- tem ko je tretji skočil enemu izmed stran- skih konj za vrat.

Poljak ni niti za trenutek izgubil duševne prisotnosti. Strel iz puške je podrl enega iz- med napadajočih volkov na tla. Drugega je treščil s puškinim kopitom, da je z razbito lobanjo cepnil v sneg.

Voznik je priskočil medtem napadenemu konju na pomoč. Udaril je volka z bičem s tako silo po glavi, da je divje zatulil in pu- stil svojo žrtev. Zbežal pa ni, temveč se je hotel vreči na Fedorja. V tistem trenutku je odjeknil strel in zadel zver v glavo.

Bila je Marija Fedorovna, ki je ustrelila. Dimitrij je naravnal sani.

»Hitro na kozla!« je vzkliknil vozniku.

Bil je skrajni čas.

Še trenutek bi bili oklevali in vsi bi bili žrtve volkov.

Celo krdelo volkov se je pojavilo pred njimi v oddaljenosti komaj nekaj korakov.

Medtem ko so se najsprednejši volkovi vr- gli na svoja ubita tovariša in ju začeli žreti, so drugi naskočili trojko.

Tedaj je Fedorju šinila v glavo rešilna mi- sel in vrgel je drugo vozno svetilko proti zverem. Ko so volkovi videli leteti po zraku

kril letalo. Tedaj se je spomnil, da je videl prejšnji dan nad Počiteljem krožiti letalo in da je pozneje z drugimi kmeti slišal močan pok. Hitro se je vrnil domov in šel na Velebit, kjer je res našel kakih 15 km od vasi Medka razbito letalo. Hitro je najdbo javil oblastvom.

Vitas pripoveduje, da je videl letalo kakih 500 m visoko nad domačo vasjo. Bilo je jasno, da je zablodilo. Krenilo je čez Velebit. Čez nekaj časa so pa zaslišali kmetje strašen pok nad Velebitom in takoj so mislili, da se je morala pripetiti nesreča. Letalo je najbrž hotelo preleteti neki vrh in se je vanj zaletelo. En del letala je namreč ležal na drugi strani vrha, drugi del pa na tej strani proti vasi Medku. Tam, kjer se je razlil bencin, je vse zgorelo, ogenj pa ni zajel nobenega trupla, ker so bila razmetana daleč naokrog. Udarac letala ob skalo je moral biti strašen, ker se je letalo razbilo na kose.

Dopisnik nekega zagrebskega lista, ki se je mudil na kraju strašne nesreče, opisuje svoje vtiske takole:

»Prizor, ki sem ga zagledal pred seboj, je bil grozen. Daleč naokrog razmetani so ležali kosi letala in človeških trupel. Vodja letala je moral izgubiti pregled in je krenil od Medka proti Brušanam. Tam je obrnil letalo proti Velebitu. Pri vrhu Mali Visočici se je letalo najbrž obrnilo od zapada proti vzhodu. Ker je bil vrh Velebita v megli, vodja letala ni ničesar videl, pa je zadelo letalo ob drevje, tako da sta se odtrgala motor in kos krila. Z motorjem je treščil na tla tudi vodja letala pilot Striževski. Ostali del letala je padel v bližino dolino. V tem delu so bili radiotelegrafist Petrovič in trije potniki. Tretji del letala je vrglo na vrh Male Visočice, kjer je treščil ob skale. Tu so obležali mrtvi dva moška in dve ženski. Enega moškega in eno žensko je vrglo še 50 m naprej. Trupel sploh ni bilo mogoče spoznati. Le po obleki, legitimacijah in drugih predmetih so mogli prepoznati žrtve.

Na kraj nesreče je prišla vojaška komisija iz Zagreba z več sorodniki ponesrečenih potnikov. Žrtve nesreče je prenesla vojaška četa iz Gospića na konjih do vzhodja Velebita, odkoder so jih potem dalje odpravili. Dohod do kraja nesreče je zelo težaven, ker se je treba plaziti skozi goščavo, v kateri ni nikake steze. Od vzhodja Velebita do kraja nesreče potrebuje dober planinec tri in pol ure. Po legi razbitega letala se da sklepati, da

svetel predmet, od katerega se je močno bleščal sneg, so prestrašeni obstali.

Zavoljo zbranosti zveri se je med potniki in volkovi razdalja povečala za kakšnih 50 metrov.

Marija in Dimitrij sta držala puški pripravljeni za strel.

Tedaj je krdelo znova pridirjalo proti volku.

Več strelav je po vrsti odjeknilo. Šest do osem zveri se je zadetih od krogel valjalo v snegu.

Spet je sledil isti prizor. Medtem, ko so eni planili na ranjene in ubite zveri, so drugi sledili trojki.

Mlada Poljakinja in njen sluga sta nepretrgano streljala. Strelji so sledili strelom in dobro so zadevali. Medtem je branil voznik svoje konje z bičem, s katerim je divje bil po najdrznejših napadalcih.

Splašeni konji so tekli ko blazni. Hropeli so in se tresli. Dolgo ta beg ni mogel trajati. Že večkrat je srednji konj omahnil in se je samo še spričo voznikovega priganjanja držal pokoncu.

Njegov padec bi pomenil zanesljivo smrt vseh treh potnikov. Prav nihče ne bi ušel zobovju zveri.

Pogumna deklica je ostala hladnokrvna, čeprav je nevarnost naraščala od minute do minute. Naslonila se je bila na voznikovega kozla, da je ne bi neprestano odskakovanje trojke po neravnem ozemlju vrglo z vozila, in je brez prestanka mirno streljala v volčje krdelo. Včasih je vzela tudi revolver. Noben njen strel ni zgrešil cilja.

Samo njen glas je izdajal neko razburje-

bi bilo šlo vse gladko, če bi bilo letalo letelo samo 10 m višje. Gorljivi deli letala so zgoreli razen nekaterih sedežev. Prtljaga potnikov je ostala po večini nedotaknjena. Po skalah so ležale razmetane kopalne obleke, perilo, doze za puder, ščetke in drugo, vse seveda raztrgano in uničeno. To ni moglo zgoteti, ker je odletela prtljaga potnikov iz letala, še preden je nastal požar. Krila razbitega letala na vrhu Male Visočice se dobro vidijo s ceste Zagreb—Split. V Gospiću je pripelo več mrliških voz, s katerimi so prepegljali trupla.

Poleg pilota Vladimira Striževskega in radiotelegrafista Dušana Petrovića so se ponesrečili z letalom v skalovju Velebita zagrebski odvetnik dr. Miroslav Vranić z ženo Nado, švicarski književnik dr. Waldhausen z

ženo, tajnik francoskega poslaništva v Beogradu Maurice Peyregne, zagrebski lastnik veletrgovine z usnjem Albert Hertman, lekarnar Dragutin Weinberger iz Zagreba, ga inž. Mira Rechnitzerjeva iz Zagreba, 22letna absolventka trgovske akademije Vita Otničar iz Ljubljane in baže en otrok, za katerega pa še ni dognano, čigav je bil.

Vita Otničarjeva iz Ljubljane se je tokrat prvič vozila z letalom. Namenjena je bila v Dalmacijo, kamor jo je bila povabila ga. inž. Mira Rechnitzerjeva. Vesela je šla na pot, ki se je tako žalostno končala. Za njo žalujejo mati, ki je vdova po poštnem uradniku, brat in sestra. Rajnka Vita je bila splošno priljubljena pri vseh, ki so jo poznali. Njeno truplo s oprepeljali v Ljubljano in ga pokopali pri Sv. Križu. Bodi ji ohranjen blag spomin.

Predpotopna orjaška žival z dvema repoma

V mestu Leopoldvilleu v Belgijskem Kongu so našli delavci pri kopanju temeljev za novo zgradbo ostanke velikega okostnjaka. Ko so oblastva za to izvedela, so sama prevzela nadaljno odkopavanje. Ko je bil okostnjak čisto odkopan, so ugotovili, da je to ostanek neke velike, doslej neznane predzgodovinske živali. Zanimivo je zlasti to, da se je hrbtenica tega velikana na koncu delila v dva dela, tako da je imela žival dvojni rep.

Znanstveniki so takoj začeli preiskovati okostnjak in ga bodo skušali sestaviti. Domačini, ki so opazovali izkopavanje, trdijo, da najdejo večkrat slične kosti. Oblastva so zato razglasila med domačini, naj prinesejo take kosti, če jih kaj imajo, seveda za plačilo. Dva dni po razglasu so nanosili velik kup kosti. Po natančnejšem pregledu pa so dognali, da ne izhajajo vse od najdene živali, temveč tudi od raznih drugih predpotopnih orjaških pošasti.

Daleč v vesoljstvu se je razpočilo neko solnce

Opazovanja v zvezdarnah v Hamburgu in Sonneburgu so ugotovila, da se je dogodila nedavno v vesoljstvu nesreča velikanskega ga obsega. Razpočilo se je neko solnce na Rimske cesti. To solnce, ki je bilo enako veliko kakor naše, se je razpočilo in razletelo, kakor pravi poročilo, zaradi razpadanja atomov. Zavoljo velikanske sile, ki se je razvila, je zunanja plast tega sonca odletela

v vesoljstvo s hitrostjo več milijonov kilometrov na uro na vse strani.

Ako bivajo na kakšni zvezdi v bližini tega sonca živa bitja, so lahko ves dogodek bolje videla, kakor smo ga videli na zemlji. Biti je moral to strahoten prizor. Iz snovi, ki se je tako razletela na vse strani, nastanejo lahko nova nebesna telesa.

v nekaj trenutkih nanosil pred vhod dračja in ga zažgal.

Plameni so planili iz smolnatih vej v zrak in vrgli kričečo svetlobo na volčje krdelo, ki se je preplašeno umaknilo.

21. poglavje

MED VOLKOVI IN MEDVEDI

V trenutku največje nevarnosti odkrito skrivališče je bila naravna jama, ki se je razprostirala globoko v granitno skalo. Bila je tako visoka, da niso videli stropa in imela je številne hodnike, ki so držali v notranjost gore. Vhod je tvoril obok, ki je bil toliko razsežen, da je mogel voznik s svojo trojko udobno speljati skozenj.

Najbrž je jama že mnogim drugim služila za zatočišče. Menda domačinom Buratom iz Transbajkalije ali pa beguncem iz rudnikov. Ostanke kosti, sledovi gorišč in znatna zaloga suhega smrečja so kazali na to.

Čisto varno pa to skrivališče ni bilo, ker bi bil široki vhod omogočil vdor volkovom, če bi naenkrat ne imeli več goriva za ogenj. Ker je bilo na tleh povsod dosti kamenja, ki je najbrž padlo s stropa, so začeli misliti na zgradbo barikade, ki se je dala lahko braniti.

»Zveri bodo, upajmo, kmalu izgubile potrpežljivost in nas pustile pri miru«, je rekel Dimitrij. »Če jih ne bo dnevnega svetloba pregnala, imamo tu še dosti drv do večera!«

»A kaj potem?« je vprašala Marija.

»Potem se bomo zabarikadirali ali pa poskušali boljše skrivališče v tej jami. Rad bi malo preiskal globino jame.«

»Dolgo se tukaj ne moremo zadrževati! Ali si že čisto pozabil na kozake? Ko bodo pre-

nje. Vsako minuto je vprašala, ali se že vidi skrivališče, ki so ga iskali.

Trojka se je peljala zdaj skozi veliko, široko dolino, obdano od vseh strani od zasneženih, s smrekami poraslih gričev. Kmalu se je dolina zožila in se kakor kača vila v višino Sajanskega gorovja, katerega visoki, beli vrhunci so se že videli v jutrnem svitu.

Fedor je prežal na desno in levo stran, vendar ni mogel na vzhodju skalnih sten nikjer odkriti vhod v kakšno jamo.

Volkovi so postajali čedalje drznejši. Nekaj izmed njih je hotelo skočiti celo v notranjost sani, toda revolverski strelji so jih ubili.

Strašen trenutek napada vsega krдела se je bližal. Roparske zveri se niso več bale krogel. Bilo je torej brezupno, še dalje se jim ustavljati.

Strašna smrt se jim je obetala. Morda jih je ločilo od smrti samo še nekaj minut.

Marija je zdaj postala nemirna. Smrtna biedica je pokrila njen lepi obraz, mrzel pot ji je stopil na čelo.

Poljak je to opazil in ji je začel mirno prigovarjati.

»Kar streljajte naprej, gospodarica! Nismo še izgubljeni!«

»Ali bodo konji še vzdržali, Fedor?«

Namesto odgovora je voznik veselo vzkliknil. Konji so namreč bili krenili na levo in dirjali proti skalni steni, na kateri so visele ledene sveče. V tistem trenutku je zapeljala trojka v jamo, kjer je tako nenadno obstala, da so potniki padli drug preko drugega.

Zdaj so tudi zveri dospele do jame in hotele vdreti vanjo.

Medtem ko sta Marija in Dimitrij spet streljala, da bi zadrževala zveri, je bil Fedor

Največje letalo sveta tehta 400 metrskih stotov

V nekem portugalskem pristanišču se spu-šča ob določenem času na morje ogromno vodno letalo, največje letalo sveta Boeing 314. Ni še dolgo tega, ko so veljale ladje za najzanesljivejšo zvezo med Ameriko in Evropo. Zdaj je prevzelo to vlogo letalo, ki mu ne morejo do živega niti podmornice. Že nad leto dni je to letalo v službi Vseameriške zrakoplovne družbe.

Dve leti so gradili to orjaško letalo, potlej so ga pa temeljito preizkusili. Se, ko so ga vsestransko pregledali, je dobilo dovoljenje, da sme letati čez morje. V Ameriki namera-

vajo zgraditi še pet takih zračnih velikanov. Tudi posadko so zelo skrbno izbrali. Orjaško letalo tehta 400 metrskih stotov in je zgra-jeno v dveh nadstropjih, ki sta zvezani med seboj s stopnicami. V letalu je 18 prostorov, razen tega pa še štirje prostori za motorje. Letalo je dolgo nad 38 metrov, čez krila pa široko 48 m. Čez dan ima v njem prostora 74 potnikov, ponoči pa 40, kajti potniki v le-talu lahko tudi spe. Posadka šteje osem mož. Razen potnikov lahko vzame letalo s seboj 5000 kg pošte in blaga. Največja hitrost leta-la je okrog 300 km na uro.

Divje zveri izumirajo

Orožje in razum sta pomagala človeku, da je začel izpodrivati divje zveri in da jih je skoro že iztrebil. Mnogo je primerov, ko morajo biti divje zveri zaščitene s posebnimi zakoni, sicer bi sploh izginile. Najslabše se godi velikim zverem. Manjše zveri se še nekako lahko skrivajo v bližini človeških bivališč.

Neki angleški lovec je zbral zanimive po-datke, iz katerih je razvidno, da živi v Afri-ki samo še do 12.000 levov, ki so zadnji za-stopniki tega živalskega rodu. Tudi tigrov, živečih v Indiji, ni dosti več. V vsej Indiji jih je ostalo še okrog 16.000.

Razmerno več je na svetu medvedov, ki pa se zadovolje tudi z rastlinsko hrano. Zato torej niso čiste zveri, ki žro le meso. Med-vedov je na svetu še okrog 24.000. Pri tem pa niso vštet bel medved, ki se hrani iz-

ključno z mesno hrano. Zanimivo je, da ži-vi večina medvedov na ozemlju starega sve-ta. V Ameriki živi v prosti naravi samo še nekaj sto sivih medvedov, ki so največja medvedja vrsta.

Življenjska pot divjih zveri v primeri s človekom ni dolga. Lev živi največ 15 let. Povprečna starost levov pa znaša samo 11 let. Nad 10 let star lev si težko išče hrane in njegova pot za plenom je zelo težavna. Razmerno daljša je življenjska pot tigra, ki živi do 18 let. Tiger se pa zna bolje prilago-diti življenju tudi tam, kjer so ljudje gosteje naseljeni. Stari tigri so ljudem mnogo ne-varnejši od mlajših. Medved živi 18 do 20 let in tudi postane človeku nevarnejši v sta-rejših letih. Največjo starost dosežejo beli medvedi, ki žive 25 do 30 let.

× Granate daljnostrelnih topov so nepri-jetnejše od letalskih napadov. Po poročilih švedskih listov je povzročilo nedavno stre-ljanje nemških daljnostrelnih topov med angleškim prebivalstvom mnogo večje raz-burjenje kakor pa ga povzročajo letalski na-padi. Mesto Dover, kamor so Nemci strelja-li, bodo najbrž izpraznili. Škoda, ki so jo povzročile granate nemških daljnostrelnih topov v Dovru, sicer ni videti velika, toda prebivalstvo splošno zatrjuje, da so granate mnogo bolj nevarne kakor letalski napadi. Skoro polovica prebivalstva je Dover že zapustila.

× Angleži imajo novo vrsto bombnikov. Angleški listi poročajo, da bo angleško letal-stvo kmalu dobilo novo vrsto bombnikov, ki so zelo hitri in veliki. Kljub temu, da bodo bombniki zelo veliki, bo vodstvo teh letal lažje, kakor pa je vodstvo drugih letal. Ti novi bombniki so prave zračne križarke in so jih zgradili v Kanadi.

× Sovjetska Rusija ima 49 narodov. Po najnovejših ruskih podatkih živi v Sovjetski Rusiji 49 narodov. Najmočnejšo skupino predstavljajo Velikorusi, ki štejejo 99 mili-jonov ljudi, to je 58 odstotkov vsega prebi-valstva. najmanjši ljudski drobci pa pred-

stavlja 20.000 Asircev. Malorusi so z 28 mi-lijoni duš na drugem mestu, Belorusi s 5.2 milijona na tretjem, Ujbeki s 4.8 milijona ljudi na četrtem in tako naprej. Židje so z okroglo tremi milijoni ljudi (1.78 odstotka vsega prebivalstva) na sedmem mestu. Kako pisana je družina narodov v Sovjetski Rusi-ji, spoznamo zlasti tedaj, ko beremo kopico neznanih in čudnih narodnih imen. Na 22. mestu so na primer Komijci z okrog 400.000 pripadniki, dalje Karakalpaki s 185.000 du-šami, Adigejci in Karačajejci, ki štejejo oko-li 80.000 duš.

× Gibraltar hočejo napraviti za otok. Po vesteh iz Španije utrjujejo Angleži Gibraltar z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Poleg dru-gega si tudi prizadevajo, da bi napravili pre-kop, ki bi ločil Gibraltar od suhe zemlje. Oporišče Gibraltar bi na ta način dobilo zna-čaj otoka, kar bi braniteljem trdnjave poseb-no v zdajšnjem času lahko koristilo.

× Koliko časa traja potres. Mnogi ljudje menijo, da je sila kakšnega potresa odvisna od njegovega trajanja. To je zmotno. Potres, ki traja samo dve sekundi, lahko povzroči dosti večjo nesrečo kakor takšen, ki traja cele tedne ali pa mesece. V Peruju so ime-li pogosto potrese, ki so trajali po več me-secev in niso napravili nobene škode. Seve-da ni šlo za neprekinjene potrese. So deže-le, kjer se potresi redno ponavljajo in traja-jo z majhnimi presledki šest do deset mese-cev. Najkrajši potresi trajajo eno do tri se-kunde, in baš ti so najhujši. Na Siciliji je strašen potres v petih sekundah uničil Mes-sino in 60.000 človeških življenj. Zadnji po-tres v Anatoliji tudi ni bil daljši in je ter-jal tisoče žrtev.

× Bolgarska zemlja bi lahko več rodila. Te dni je bolgarski minister za kmetijstvo izjavil, da se bolgarska vlada prizadeva iz-boljšati rodovitnost bolgarske zemlje. Rodo-vitnost zemlje pa se da povečati najučinkovi-teje s tem, da vlada preskrbi bolgarskim kmetom dobrega umetnega gnojila. Minister je poudaril, da je bilo doslej v Bolgariji ob-delovanje zemlje preveč preprosto, posebno kar se tiče gnojenja. Vlada bo omogočila, je dejal, pogoje za boljše gnojenje in bo pove-čala zlasti uvoz umetnih gnojil. Glede na to se je že začela pogajati z Nemčijo, odkoder bi Bolgarija lahko dobivala dovolj umetnih gnojil. Bilo pa bi vendarle preveč drago, če bi morala ves umetni gnoj uvažati iz tujine, zato je vlada začela misliti tudi na to, da se doma zgradi nekaj tvornic za umetna gno-žila.

spali svojo pijanost, nas bodo spet zasledo-vali. V svoji jezi bodo vsega sposobni!«

»Prav imate, je menil Poljak. »Storili smo žal veliko neumnost!«

»Kakšno pa?«

»Vse njihove konje bi bili morali prepu-stiti volkovom! Trije konji, ki so ostali, naj-brž tečejo zdajle za našo sledjo.«

»Ali misliš, da nas bodo odkrili?«

»Gotovo!«

»Toda burja in sneg sta zabrisala vso sled!«

»Ne povsod. Poznam kozake, te stepne si-nove, in vem, kako vztrajni in maščevalni so!«

»Potem bi bilo najboljšje, da čim prej za-pustimo ta kraj.«

»Nekaj ur pač lahko še varni počivamo. Zelo ste utrujeni, gospodarica, zato potrebu-jete počitka.«

»Ne tajim, da sem trudna.«

Dimitrij je vzel iz trojke veliko, črno me-dvedjo kožo in volneno odejo ter razprostrl odejo na varnem mestu v jami.

»Kar ležite. Fedor in jaz bova menjaje se stražila.«

Marija se je vrgla na odejo in se pokrila s kožo. Revolver in puško je položila poleg se-be.

Medtem ko je voznik držeč puško med no-gami sedel pri ognju in pazljivo zasledoval gibanje volkov, je vzel Dimitrij velik, goreč kol, ki je žarel kakor bakla, in se napotil z njim v notranjost jame.

»Rad bi videl, ali je tu še kakšno zatočišče, ki bi bilo varnejše«, je mrmral. »Kozaki lah-ko pridejo hitreje, kakor si mislimo.«

Ko je opazil neki hodnik, ki je bil videti

prostornejši, se je napotil vanj stalno držeč v rokah revolver.

Zelo visoki hodnik se je vil ob gori in je bil tako širok, da bi se lahko po njem peljala trojka.

Od zunaj se je slišalo tuljenje ledene burje, toda v jami je bil mraz milejši, še posebno toplo je bilo v tem hodniku.

Gladke stene hodnika so sestajale iz črne-ga granita z bleščečimi se žilami. Stropni obok je bil tako enakomeren, kakor bi ga bila napravila človeška roka.

Dimitrij je bil prehodil že kakih 100 met-rov hodnika, ko mu je nenadno udaril v nos vonj po pokvarjenem mesu.

»Kaj pomeni to?« se je vprašal. »Ali so v jami kakšne živali? To nam še manjka, da bi bili zdaj morda oblegani na eni strani od volkov, na drugi pa od medvedov.«

Prijel je čvrsteje revolver in visoko vzdig-nil goreči kol, nato pa je z največjo previd-nostjo korakal dalje.

Po kakšnih 10 korakih je prispel v neko drugo, manjšo jamo, ki je imela okroglo obli-ko. Iz stropa te jame je prihajala svetloba.

Skozi to odprtino je padal sneg v jamo in se kopičil sredi prostora. Bleščeče belo se je odbijal sneg od zelo črnega kamenja.

Poljak je oklevaje obstal. Neznosen smrad je vladal v tej jami. Zdaj je Dimitrij zapazil kup kosti, kose kož in repove volkov, lisic in drugih živali. Pravkar se je hotel obrniti, ker se mu tu ni zdelo varno, ko je zdajci za-slišal votlo godrnjanje, ki je prihajalo s skraj-nega konca prostora.

Pogledal je pozorneje in opazil temne sen-ce, ki so se počasi premikale proti njemu. Bilo jih je kakšnih pet.

Ceprav je bil Poljak pogumen, mu je ven-dar strah, ko je zagledal te molče se bližajo-če postave, privabil pot na čelo.

Razumel je, da je prišlo njegovo življenje na tehtnico. Hitro je stekel v hodnik nazaj in se skril za neko skalo. Goreči kol, ki ga bi ga mogel izdati, je bil odvrget, zato pa je na-pel petelinček na revolverju.

Pet temnih postav se je kmalu priplazilo do kupa snega. Zdaj je videl Dimitrij, s kakšnimi sovražniki je imel opravka. Bila je polnoštevna medvedja družina, in sicer iz plemena torkvatijev.

Medvedi so gotovo spali in jih je svetloba bakle zbudila, saj medvedje navadno vso zi-mo napol ali čisto prespijo.

Poljak, ki se je bal, da medvedje niso po večmesečnem postu morda dobili teka na člo-veško meso, je naglo zbežal.

Voznik je planil prestrašen pokoncu, ko je njegov tovariš čisto brez sape pridirjal na-zaj. Morala se je bližati nova nevarnost.

Ko je Dimitrij, ki ga sicer ni zlahka kakš-na reč spravila iz ravnotežja, povedal zgodbo o svojem srečanju z medvedi, sta oba premi-šljala, kaj bi bilo storiti.

Gospodarice še nista hotela zbuditi.

»Poskusiva se medvedom postaviti po ro-bu!« je rekel Dimitrij.

»Da, če bi bila samo dva! Toda kako se boš boril proti petim. Pravijo, da se torkvati ne bojijo ljudi.«

»Zažgiva ogenj v hodniku. Vse divje zveri se bojijo močne svetlobe.«

»Pa saj imamo drv komaj za ogenj zunaj pred vhodom,« je menil Fedor.

(Dalje)

× Samo beda bo zmagala. Francoski zunanji minister Baudoin je izjavil, da je bila Francija poražena, ker ni zaslužila zmage. Francija ve, da ne bo osvobodjena s pomočjo Anglije, kajti Francija se mora sama dvigniti iz svoje nesreče. Churchill je pozval ves svet, naj se vojskuje brez usmiljenja do konca. Baudoin misli, da bo po taki vojni samo beda tista, ki bo prava zmagovalka.

× Drevo, ki žre druga drevesa. V nepalskih džunglah imajo drevo, ki druga drevesa požira. To je tako zvani sajmal ali volno drevo. Seme tega drevesa prenašajo ptice na druga drevesa, kjer včasih obstane in prične kiliti. Iz kali se spušta nekakšna korenina navzdol in požehe vejo, ki zraste iz nje spet nova veja. Tako prepletejo sajmalove veje počasi gostiteljsko drevo, ga izskavajo in uničijo, dokler ne ostane na njegovem mestu lep sajmal z žarečo belo, gladko skorjo in čudno oblikovanim debelom.

× »Mrtvec« je pokopal zdravnika. V neki vasi blizu Varšave se je pred kratkim zgodil primer navidezne smrti, ki ga pa vaški zdravnik ni spoznal. Zdelo se je, da je kmet Jozef Kozlowski mrtel, in zdravnik je izdal dovoljenje, da ga pokopljejo. Po starem običaju je neki sorodnik ponoči stražil ob krsti, ko se je ta nenadno z velikim ropotom odprla in je iz nje stopil Kozlowski živ in zdrav, samo malo prepadel nad dogodkom, ki ga je bil doživel. Kaj je mogel sorodnik storiti drugega, kakor da je v grozi pokazal pete. A kaj je mogel Kozlowski po svojem »vstajenju od mrtvih« storiti drugega, kakor da je stopil v kuhinjo, kjer je bilo že pripravljeno žganje za pogostitev pogrebcev, in je najbližjo steklenico nagnil tako, da jo je izpil. Tri dni pozneje so pokopali zdravnika, kajti ko so mu sorodniki privedli moža, ki je vstal od mrtvih, ga je zadela kap. Kozlowski je bil med tistimi, ki so nosili krsto — krsto, ki je bila prav za prav njemu namenjena.

× Čitanje v postelji ni škodljivo, če si naslonjen s hrbtom na vzglavje. O škodljivosti čitanja v postelji se je že pisalo. Mnogi mislijo, da je ta način čitanja nezdrav za oči, drugi spet trdijo, da očem sploh ne škoduje. Zdravniki, ki so to zadevo preučili, pa pravijo: V postelji lahko jemo in čitamo samo, če sedimo s hrbtom naslonjeni na vzglavje. Samo tako naše oči ne trpe. Nasprotno je pa čitanje v vodoravni legi skrajno škodljivo, kajti človeško oko je vajeno gledati naravnost. Pri čitanju leže se zenica izredno razširi, kar zelo škoduje očesu in tudi očesnemu živčevju.

× Petnajst sinov pri štiridesetih letih. V Peterstownu v Virginiji je neka žena, ki ima zdaj 40 let, rodila svojega petnajstega sina. Družina je brez hčera. Najstarejši sin ima zdaj 22 let, očetu pa je 49 let.

× Usoda posebnih dreves. Drevesa, ki pozirni pozebejo, navadno posekamo in les porabimo za kurjavo. Takšno ravnanje pa ni vedno na mestu. Preiskave so dokazale, da je les posebnih dreves še vedno uporaben za mizarska dela, posebno če gre za les orehov, češenj in hrušk. Takšnih dreves torej nikakor ne posekajmo za kurjavo, ker nam lahko prinesejo več koristi, če jih prodamo mizarskim obrtnikom.

× Kdaj je ženska najzanimivejša. Uredništvo nekega ameriškega lista je svojim čitateljem zastavilo vprašanje, v kateri dobi je ženska najzanimivejša. Višek lepe ženske je bil v času naših dedov pri starosti 20 do 25 let. Francoski romanopisec Balzac, ki je mnogo razmišljal o tem vprašanju, je prišel do zaključka, da je žena najzanimivejša pri tridesetih letih svojega življenja. Približno isto sodbo imajo Američani, ki so odgovorili ameriškega lista, da je ženska najzanimivejša med 30. in 35. letom svoje starosti. Za to starost se je izjavilo 80.000 čitateljev, medtem ko si je drugi največji odstotek bralcev izbral ženske v starosti 24 let, neka manjša skupina čitateljev pa se je celo izrekla za osemnajstletne mladenke.

× Izdelovanje piva je že stara umetnost, ki je znana vsem ljudstvom. Pivovarstvo, ki se je razvijalo prvotno v okviru gospodinjstva, je postalo zelo hitro važna industrijska panoga. Sprva so umevali pod pivom vsako pijačo, ki so jo pridobivali iz škrobnih snovi. V starem veku so izdelovali dobro pivo

predvsem iz ovsu. Pomen piva pa je postal večji šele tedaj, ko so uvedli ječmen za njegovo glavno sirovino. Hmelj so začeli pridajati pivu mnogo pozneje.

× Že Rimljani so gradili predore Najstarejši med alpskimi predori je predor skozi goro Mont Cenis, ki je dolg nad 12 km. Gradili so ga od l. 1857. do l. 1871. Simplonski predor, najdaljši v Evropi, dolg skoraj 20 kilometrov, so gradili od l. 1898. do l. 1905. Zgradili so ga prej kakor predor pod Mont Cenisom, čeprav je znatno daljši. Na predore naletimo že v najstarejših časih. To pa niso bili predori, ki bi služili prometu, temveč se je pretakala po njih samo voda. Plinij starejši piše o predoru, ki ga je dal zgraditi cesar Klavdij Tiberij Britanik. To delo je bilo baje tako sijajno, da ga ni bilo mogoče opisati. Ta predor je kopalo skozi 11 let 30.000 ljudi. V Pragi imajo zanimiv Rudolfov podzemski rov, zgrajen ob koncu 16. stoletja. Po njem teče voda iz Vltave v tako zvane Kraljevske Ogore. Veliko gradbeno delo je bil predor pod Temzo v Londonu. Tu so prišli prvič do veljave stroji, ki jih je izumil l. 1823. Brunel. Zdaj se rabijo pri gradnji predorov najmodernejši vrtni stroji in naprave, ki skrbijo, da imajo delavci pod zemljo zmerom dovolj zraka in da jim ni prevroče.

× Žitna letina v Rusiji dobra. Po vesteh iz Moskve je letos žitna letina v Rusiji dobra. Glasilo komunistične stranke »Bolševik« računa, da so letos v Rusiji pridelali toliko žita kakor leta 1937, ko je bil v tem oziru dosežen višek. Tedaj so tam samo pšenice pridelali sto milijonov ton.

× Stene imajo ušesa. V zdajšnji vojni se čisto omenja, da »imajo zidovi ušesa«. Ta izrek, ki se pojavlja v književnosti od začetka 16. stoletja, je zdaj pojasnjen po zaslugi nekega švicarskega zgodovinarja. Ko je kraljica Katarina Medici prišla na Francosko, je prinesla s seboj ne le preudarnost svoje rodovine, temveč tudi veliko mero nezaupljivosti. V Louvreu si je dala namestiti naprave, ki so ji omogočale prisluškovanje pomenkov, ki so se vršili daleč od nje. To prisluškovanje se je vršilo na osnovi posebnih naprav s pomočjo dimnikov. Tako se je nekega dne pojavil izrek, da »zidovi slišijo«. Katarina Medici je bila vedno poučena, kaj govore o nji drugi ljudje, in je po tem uravnavala svoje vladanje.

× Tudi stari Egipčani so si barvali obrvi, in sicer z zeleno barvo. Tega pa niso delali zaradi mode, ampak iz praktičnih razlogov. Z barvanjem obrvi so si ščitili oči pred premočno sončno svetlobo.

× V mestih je več žensk kakor moških. Pri štetju prebivalstva v Nemčiji se je pokazalo, da je v vaseh do 500 prebivalcev mnogo več moških kakor žensk. Kakor hitro pa število prebivalstva kakega mesta postane večje, začne naraščati odstotek žensk. Tako pride v mestih s 3000 prebivalci 1040 žensk na 1000 moških. V mestih z 20.000 ali več prebivalci 1127 žensk na vsakih 1000 moških, v mestih s 100.000 ali več prebivalci jih je že 1196:1000. V Berlinu je razlika med ženskami in moškimi največja. Tam pride na vsakih 1000 moških 1223 žensk. Ta razlika se že zelo pozna. Sicer pa je znano, da je na celem svetu, ne samo v Nemčiji, v mestih več žensk kot moških. Zakaj s številom prebivalstva po mestih sorazmerno bolj narašča število žensk? Nemški znanstveniki pravijo, da je vzrok v tem, ker je v družbenem in gospodarskem pogledu za ženske bolj preskrbljeno v velikih mestih kakor na deželi. To da povzroča beg žensk v mesta.

× V zraku je padel iz letala in se spet ujel nanj. Letalski kapetan Headly iz Chicaga je imel v bivši svetovni vojni nenavadno srečo. Dne 6. januarja 1918. leta je letel z letalom nekaj tisoč metrov visoko nad nemškimi postojankami na zapadnem bojišču. Pri napadu na neko mesto je po nesreči padel iz letala, kakšnih 2000 m niže pa je spet sedel vanj. Čisto naključje mu je rešilo življenje.

× Največji mož na svetu je umrl. Robert Wadlow, znani velikan, ki je bil s svojo višino 2.63 m gotovo največji človek na svetu je umrl te dni v Manasteeju v Ameriki v starosti 22 let. Wadlow je obolet 4. julija. S palico

ali prav za prav s hodom, ki ga je uporabljal kot oporo za svojo silno težo, se je odrgnil nekaj na gležju in ta ranica se je zastrupila, da mu ni bilo rešitve.

× Zagonetna smrt lovca na biserne školjke. V japonski prestolnici Tokiju govorijo vsi ljudje o potapljaču Masaru Matsumi, ki je z ribiško ladjo šel na lov na biserne školjke. Pred otokom Darlejem se je spustil v globino morja. Pogreznil se je 75 m globoko. Čez nekaj časa je dal potapljač znamenje, naj ga potegnejo kvišku. Toda pomorščakov se je čudno zdelo, da je Matsuma tako težak. Ustavili so dviganje in malo počivali. Nato so ga skušali znova potegniti iz vode. Spet se jim je zdela teža prevelika in spet so počivali. Čez nekaj časa so z združenimi močmi dvignili potapljaško napravo na površje in so se siln ozačudili, ko so opazili, da je potapljač med dviganjem izginil. Namestu Matsume so potegnili iz morja samo potapljaško čelado in oprsje in zvrhano košaro bisernih školjk. Nekaj potapljačevih tovarišev se je nemudoma spustilo pod vodo, da bi poiskali tovariša, toda o njem ni bilo najti nikjer nobenega sledu. Domnevajo, da je postal Matsuma pod vodo žrtev neznane pošasti, ki ga je omrežila z lovskami in iztrgala iz potapljaškega oklepa.

× Vlomilec se je sam ujel. Neki tat je vdrl v stanovanje newyorškega trgovca Robertsona. Kar je le mogel, je pobral in jo poln zlatnine mahnil po hodniku proti veži, kjer pa se mu pot ni več zdela varna. Robertson je imel na hodniku postavljeno zelo zanimivo zbirko. Ob zidovih so stali stari oklepi, po stenah je viselo staro orožje, na tleh pa so bili pritrjeni stari kitajski okovi, ki so bili tako narejeni, da so se sami zaprli, če je kaka noga stopila vanje. To se je na žalost pripetilo tudi nogi vlomilca. Na vse načine se je mučil in se poizkušal rešiti iz tega neprijetnega položaja. Okov mu je krepko držal nogo. Premišljal je, če bi pobegnil z okovi vred. Tudi to ni bilo mogoče, ker so bili okovi pritrjeni na betonsko ploščo. Ko je videl, da ni možna rešitev, se je mirno vdal v usodo in čakal. Trgovec Robertson je prišel dokaj pozno domov in se je zelo začudil, ko je zagledal v kitajski pasti tako veliko »miš«. Ker so ležali okrog njega raztreseni ukradeni zlati predmeti, ni bilo dvoma, kaj je ta možak delal v trgovčevi hiši. Vlomilec je trgovca spoštljivo pozdravil in mu razložil, kako se je vse zgodilo. Trgovec mu je priznal, da je imel v resnici nesrečen dan, vendar da ga to ne more ovirati, da ne bi poklical policije. To je tudi storil. Čez nekaj trenutkov je bil vlomilec že rešen neprijetnih starih kitajskih okov. Sam Robertson jih je snel, ker je imel ključ od njih. Takoj za tem pa je dobil vlomilec v zameno ne na noge, temveč na roke par lepih modernih jeklenih okovov.

× Japonci imajo čudne navade. Poleti pritiska na Japonskem tako huda vročina, da se ljudje skrivajo pred njo, kamor le morejo. Tudi potnikom na železnica ne priznane. V vlakih ne odlože samo klobukov in čeljev, temveč tudi obleko, da se vozijo mnogi skoro nagli. Evropeci se seveda temu čudijo, kajti na evropskih železnica bi potnika kaj hitro pognali iz vlaka, če bi se v njem slekel. — Zanimivo je tudi gledati Japonce, kako jedo. Cmokajo namreč tako navdušeno, da se sliši daleč naokrog. S tem izražajo svoje zadovoljstvo z jedjo. Tudi pijačo požirajo tako, da se sliši vsak požirek. To je neke vrste vljudnost.

× Mravlje so požrle misijonarja. Misijonar Bogossi se je sprehajal po okolici Matade v Afriki. Bil je v spremstvu tamkajšnjega zamorskega domačina. Hotel je obiskati poglavarja plemena. Med potjo pa je nič hudega misleč, udaril s palico po nekem steblo. Takrat je šele opazil, da to ni bilo nikako steblo, ampak hiša termitov, neke posebne vrste mravelj, ki žive v Afriki. Domačin je zbežal, ko je zagledal prve termite, ki so bili razsrjeni zaradi razrušene hiše. Navallili so na misijonarja, ki se je tudi skušal rešiti z begom. Pa je že viselo na stotine in tisoče termitov na njem. Ko so mu strašne mravlje razgrizle obleko, so se spravile na njega samega. Misijonar je umrl do kosti zgrizen od termitov.

Iz naših delavskih krajev

Maribor

Kriza v tekstilni industriji čim dalje naša in so redukcije po tovarnah na dnevnem redu. Po večji redukciji v tovarni Hutter, kjer je bila odpovedana služba 350 delavcem, je v soboto 24. t. m. tudi tovarna pletenin »Jugoepta« odpovedala vsemu delavstvu; tukaj jih je zaposlenih 90. Kot vzrok odpovedi navaja podjetje pomanjkanje surovin. Znano nam je, da je v tej tovarni zmanjkalo surovin samo za nekatere izdelke, tako da bi v resnici bilo potrebno reducirati samo okoli 15 delavk, dočim ima podjetje za ostale izdelke še dovolj surovin, da prav lahko obratuje še nadalje.

Bilo bi že res potrebno, da se enkrat tudi oblast malo zgane in pregleda, v koliko je ustavitev obratovanja v nekaterih tovarnah res tako nujna; delavstvo se bo tako rešilo negotovosti glede zasluga ter se bo s časoma eventualno reduciranimu delavstvu na kakšen drug način pripomoglo do zopetne zaposlitve.

V soboto, dne 24. t. m. je skupina delavstva iz tovarne »Doctor in drug« odšla k županu dr. Juvanu s prošnjo, da občina, oziroma oblast prepreči demontiranje raznih strojev v omenjeni tovarni. Delavstvo je g. županu obrazložilo posledice, ki bodo vsled demontiranja strojev nastale. S strani občine pa ni bilo pravega razumevanja za to perečo zadevo ter se je delavstvo prav ogorčeno vračalo od župana, tako da je morala posredovati policija.

V soboto, dne 31. avgusta t. l. bo ob pol 14. uri v prostorih gostilne pri »Starem lovcu« na Meljski cesti sestanek delavstva iz tovarne »Jugoepta«. Zastopnik NSZ bo poročal o poteku pogajanj za povišanje plač delavstvu tovarne »Jugoepta« in o položaju, v katerem se delavstvo nahaja.

Hoče pri Mariboru

Podružnica NSZ v Hočah je priredila dne 21., 23., 28. in 30. avgusta predavanja naslednje vsebine:

1. Delavsko zavarovanje; 2. zaščita delavca v industriji in obrti; 3. pravice in dolžnosti delavskih zaupnikov. Predavanja so bila do sedaj zelo dobro obiskana, ker se delavstvo zaveda, kako potrebna in koristna mu je izobrazba, ki si jo pridobi na predavanjih.

Tem potom pa obveščamo delavstvo, da bo podružnica s predavanji dne 3. in 11. septembra 1940 nadaljevala.

Podružnica se prav lepo razvija in beleži lepe uspehe na vseh poljih. Njeno delovanje je vsestransko; saj je v teh mesecih odkar je bila ustanovljena, pokazala prav lepe uspehe, za kar gre zasluga predsedniku tov. Malajnarju, tajniku Pauku in vsemu ostalemu odboru.

Mezdní spor med tvrdko Wesiak in delavstvom še ni končan. Podjetje bi moralo biti vsaj toliko socialno čuteče, da bi že zdavnaj sprevidelo, da ne more delavstvo ob taki slabí plači živeti. Pričakujemo, da se bo spor ugodno rešil za delavstvo.

Medvode

Prireditve podružnice Narodne strokovne zveze v Medvodah, ki je bila združena s tombolo, je prav lepo uspela. Udeležba je bila prav lepa, dobitniki so bili prav zadovoljni z dobitki. Glavne tombole, odn. glavni dobitki so ostali doma, saj so jih zadeli domačini ali okoličani.

Po končani tomboli se je razvila živahna družabna prireditve, ki je trajala do 11. ure.

Odkritje spomenika pokojnemu kralju Aleksandru I

Narodna strokovna zveza v Ljubljani vabi vse podružnice in njihovo članstvo k odkritju spomenika kralju Aleksandru I. dne 6. septembra t. l. Članstvo NSZ naj tudi pri tej priliki pokaže svojo nacionalno in državljansko zavest s tem, da prisostvuje odkritju spomenika v čim večjem številu.

Loke

Pretekli teden so razmetali po našem revirju letake, ki blatijo vsevprek. Najbolj pa perejo gg. Arha in Murna. Res prav čudna akcija za ZRJ, ki vabi delavstvo v razredno organizacijo, istočasno pa kritizira njeno delo. Žalostno je, da so šele po 20. letih spoznali svoje lastne grehe.

Tovariši naše podružnice vedo, da smo vedno pravilno zagovarjali interese našega rudarskega delavstva in da je stališče in gledanje vseh naših podružnic v revirjih povsem drugačno, kot je to gledanje ZRJ in ostalih. Naše stališče je povsem pravilno izpovedal zastopnik naše centrale na predkonferencah v Ljubljani in v Trbovljah, kar je menda zavednim rudarjem ZRJ dobro znano, toda na žalost smo bili osamljeni.

Kar pa se tiče radi podpisa krajevnih načelnikov, je menda stvar že povsem jasna in ni treba posebnih komentarjev, kajti vsi vedo na čigavo željo in zakaj se je to zgodilo kljub temu, da to ni delokrog obratnega zaupnika.

Rudarsko delavstvo bo končno vendar izpregledalo in spoznalo, da se mora tesno oprijeti organizacije, ki bo res stvarno zagovarjala rudarske interese in storila vse, da se zaščiti rudarsko delavstvo. Iz vseh zadnjih let pa se vidi, da je NSZ tista, ki gre striktno dosledno za tem, da se izboljša rudarski položaj, toda je po navadi vedno osamljena. Zato pozivamo vse rudarje, da ne stoji ob strani, temveč, da pristopijo v Narodno strokovno zvezo, ki povsem pravilno zastopa rudarske interese in bo na ta način lahko pri bodočih pogajanjih spregovorila glasnejše ter vstrajala na svojih predlogih do zmage, če jo bo res rudarsko delavstvo podprlo.

Št. Pavel pri Preboldu

Dne 14. avgusta 1940 se je nadaljeval 2. postopek poravnalne razprave na sreskem načelnstvu v Celju radi spora, ki je nastal v podjetju Mautner v Sv. Pavlu. Tudi pri nadaljevanju 2. razprave ni prišlo do sporazuma, kajti Zveza delodajalcev tekstilne stroke še ni odgovorila na odposlano pismo g. ravnatelja in zato je bila razprava na isti višini kot je bila pri prejšnjih razpravah. Povrh tega pa je izjavil zastopnik podjetja, da bi podjetje pristalo na zvišanje mezd le v primeru, če dobi pristanek od organizacije tekstilne stroke in pod nadaljnim pogojem, da tudi ostali delodajalci zvišajo mezde. Zastopniki delojemalcev so vztrajali na svojih prvotnih zahtevah in z ozirom na izjavo zastopnika podjetja ni bilo smisla čakati odgovora organizacije delodajalcev tekstilne stroke ter je tako bila obravnava zaključena brez uspeha.

Isti dan, t. j. 14. avgusta pa se je takoj vršilo v Sv. Pavlu zborovanje vsega tekstilnega delavstva. Zborovanje je bilo lepo uspelo saj so prišli skoraj vsi delavci in delavke na to zborovanje, iz česar je bilo točno razvidno, da so bile upravičene zahteve zastopnikov delavstva res zahteve delavstva, ki živi pod težkimi razmerami.

Na zborovanju je prvi podal poročilo zastopnik NSZ, ki je poročal o poteku in pripravi mezdne gibanja ter o poravnalnih postopkih, ki so se vršili na sreskem načelnstvu v Celju. Po tem poročilu je spregovoril zastopnik Splošne delavske zveze, ki je v splošnem orisal težak položaj delavstva in ga pozival na skupnost in solidarnost v nadaljni borbi. Nato je ponovno spregovoril zastopnik NSZ, ki je obrazložil položaj vsega tekstilnega delavstva ter akcijo, ki jo je započela NSZ za izboljšanje položaja tekstilnega delavstva v dravski banovini. Delavstvo je z odobravanjem vzelo vsa poročila na znanje ter končno sprejelo sledečo resolucijo:

Delavstvo Mautnerjevih podjetij v Sv. Pavlu pri Preboldu je po poročilih o položaju delavstva in poteku mezdne gibanja sklenilo:

1. Vsa poročila se vzamejo na znanje.
2. Poviški, ki jih je priznalo podjetje, še zdaleka ne odgovarjajo porastu draginje, zato vztraja delavstvo na zahtevi, da morajo biti plače tako povišane, da bodo pokrile izgube, ki jih je delavstvo utrpelo radi porasta draginje.
3. Soglasno se sklene, da se bo delavstvo za vse te upravičene zahteve tudi borilo, ko jih bodo pozvale organizacije k borbi.
4. Delavstvo sklene, da bo izpopolnilo svoje organizacije, katerim izreka zaupanje in jih pooblašča za nadaljno akcijo radi izboljšanja njih težkega položaja.

Mežica

Naša podružnica sklicuje za nedeljo, dne 1. septembra t. l. članski sestanek, ki se bo vršil ob 9. uri dopoldne v prostorih gostilne g. Stoparja. Tega članskega sestanka se bo udeležil tudi zastopnik centrale, ki bo poročal o splošnem delavskem položaju. Nato pa se bodo napravili tudi sklepi za nadaljno uspešno delovanje naše podružnice.

Vse tovariše prosimo, da pridejo točno na sestanek, da ne bo nepotrebnega čakanja, kajti sestanek se bo pričel ob napovedani uri.

Popoldne priredimo pešizlet na Hamunov vrh, kjer bo vse preskrbljeno za domačo zabavo. Prosim vse tovariše, da se udeležijo tega pešizleta in gredo od doma približno tako, da bodo ob 2. uri popoldne na Hamunov vrhu. Ta pešizlet smo zamislili na Hamunov vrh radi tega, ker je v bližini Mežice, tako da se ga lahko udeleži vsakdo ter ne bo nepotrebnih izgovorov. Upamo, da se bodo vsi tovariši udeležili tega izleta in da ne bo nihče ostal doma. Na svidenje!

Vsem podružnicam

Narodno strokovne zveze

Sporočamo, da se vrši seja Upravnega odbora NSZ v nedeljo, dne 22. septembra 1940 ob 9. uri v tajniških prostorih. Dnevni red bo posameznim podružnicam pravočasno dostavili.

Črnomelj

Iz popotne torbe. Po zapustitvi Črnomlja, pečenke in brezmesnih dni jo mahnem čez selo Otovec mimo krasnih vinogradov do železniške postaje Semič. Ta železniška postaja je ena najlepših, kar jih ima direkcija od Ljubljane do naše skrajne slovenske meje Rosalnic. Spehan in izmučen od vročine še bolj pa od črnomeljske pečenke jo udarim na kolodvoru na peron, kjer premišlujem vse sladkosti Dolenjske in zlasti Belokrajine. Med potjo po tem delu slovenske zemlje sem namreč opazil na neki stavbi, kako je velesposlovan gospod podjetnik vpil nad delavcem s sladkim dolenjskim izrazom: »Pri nas sa dela, ne pa puši cigarete.« Vmes so padali tudi taki izrazi, ki jih v dostojnem listu ne moremo priobčiti. Tudi tukaj sem videl pitno vodo, ki ji pravimo po naše: »gnojnica«. Zanimljivo sem se za plačilo podjetnikovega priganjača in zvedel, da znašajo njegovi prejemki mesečno din 2500, delavčevi pa po par sto dinarjev na mesec.

Iz Semiča se napotim v Kot. Prijazna gostilničarka me je ljubezno sprejela in postregla z vsem, kar je dobila v manjših krajih. Po okrepljenju nadaljujem pot v Vrčice. Tukaj vidim rezervar, ki oskrbuje s pitno vodo Črnomelj in okolico. Nadvse prijazno me Črmošnjice s svojimi obsežnimi smrekovimi gozdovi. Uprava Protituberkulozne lige v Črnomlju in Metliki je že večkrat razpravljala o zidanju sanatorija v Črmošnjicah, ali žal je padel sklep, da bo PTBC dispanzer na Gorjancih, oziroma v Črmošnjicah sezidan šele takrat, ko bo postavljen zdravstveni dom v Novem mestu. Ne razumemo zapostavljanja Dolenjske v higienskem oziru, saj imajo tudi Gorenjci svoj sanatorij na Golniku. Nam Dolenjcem pa ne zadostujejo samo prekrasne vinske gorice, ampak tudi zdravstveni domovi. Nepokrite gnojnice jame pred različnimi hišami so pravo zbirališče bacilov; zato pridi mrzli Gorenjec, pa leš videl, kako je na Dolenjskem zanemarjen tujski promet in razdrapanje ceste.

Jesenice-Javornik

Kakor smo objavili že v zadnji številki »Nove Pravde« prireditelji podružnici NSZ Jesenice-Javornik kolesarski izlet članstva v Bohinjsko Bistrico v nedeljo, dne 1. septembra t. l. Skupni odhod izletnikov bo ob 6. uri zjutraj izpred Sokolskega doma na Jesenicah. Ob 6.30 se nam pridružijo tovariši iz Javornika in to pred Sokolskim domom. Ob 7. uri odhod izpred gostilne »Svetina« v Žirovnici, preko Lesc in Bleda proti Bohinjski Bistrici, kjer bo tudi kosilo. O nadaljni vožnji kakor tudi o času povratka se bo določilo na licu po želji udeležencev.

Opozarjamo vse tovariše, ki se nameravajo tega izleta udeležiti, da se sigurno prijavijo tekom tedna v pisarni NZS na Jesenicah oz. Javorniku ali pa funkcionarjem podružnic, da bomo vedeli kakšen bo odziv in temu primerno naročili kosil. Povdarjamo, da bo vožnja v zmernem tempu, ker bo itak celodnevni izlet in torej ne bo preveč utrudljiva. V slučaju slabega vremena se izlet preloži, na kateri dan, pa bomo pravočasno objavili.

Tovariši, pridružite se temu lepemu in vselemu izletu.

Hrastnik

Zveza rudarjev Jugoslavije, podružnica Zagorje je izdala okrožnico v obliki letakov, namenjeno članstvu podružnic ZRJ in preko tega vsem rudarjem. Uvodoma omenja, da se je na širši seji podružnice pregledal položaj, v katerem žive rudarji, razmere v strokovni organizaciji ZRJ in vzroke, ki so privedli do teh razmer. V prvem delu navaja okrožnica procentno dviganje cen živilom in malenkostno dvigovanje plač delavstvu TPD. Pravi, da to povišanje pri današnji draginji je samo kot posmehovanje težkemu rudarju. V drugem delu napoveduje, da je možna razpustitev delavskih organizacij, na kar bi delavstvo bilo prisiljeno se organizirati v Jugorasu (ZZD), ali pa v skupnih organizacijah z delodajalci.

Zanimiv je tretji del okrožnice, ki podaja sliko krajevnih podružnic ZRJ. Dobesedno pravi: »Najslabše so gotovo razmere v podružnici Hrastnik, kjer že ni celo leto niti 50. organiziranih članov in niti 30. plačujočih. Mnogo boljše stanje ni v Trbovljah, kjer je 300. aktivnih članov (edini uspeh je postavitve organizacije v Haukovem kamnolomu). V Zagorju pa je 350 plačujočih članov. Toda te številke še ne povedo najslabšega. Najslabše je to, da je delavstvo v resnici zgubilo zaupanje v ZRJ in da ne vidi v ZRJ svoje organizacije, katere namen je boriti se za delavske interese. Tako je danes najtežje delo, v pridobivanju novih članov za organizacijo. Priznati moramo, da se je to stanje po zadnji stavki rudarjev še poslabšalo. Vsled tega smo imeli pri volitvah obratnih zaupnikov v vseh revirjih veliko abstinenco. V Hrastniku so mnogi rudarji, kolikor niso abstinentirali, raje volili listo narodnih socialistov, kakor listo socialističnih zaupnikov, ki jo je postavila podružnica ZRJ. In to ne iz zaupanja narodnim, ampak iz protesta proti osovraženim kandidatom ZRJ. Majhno število organiziranih članov in nerazpoloženje rudarjevo do naših podružnic lahko pomeni le eno: da rudarji izgubljajo vedno bolj prepričanje, da je ZRJ še vedno res razredna, res svobodna strokovna organizacija.«

V četrtem delu se bavi okrožnica z vprašanjem, kje je krivda, da zaupanje v Zvezo pada in kje so napake, nakar ugotavlja: »1. Leta 1936-37, je imela podružnica v Trbovljah 700 aktivnih članov, oktobra 1939 pa 300. 2. V tem letu je bila podpisana kolektivna pogodba s TPD. Vodstvo ZRJ je podpisalo pogodbo, ne da bi preje o njej informiralo delavstvo in ga vprašalo za odobritev. 3. Revizijo kolektivne pogodbe prihodnje leto je vodstvo podpisalo zopet na svojo roko brez predhodnjega informiranja in dovoljenja rudarjev, celo proti volji delegatov. 4. Ob lanskem proslavi 40letnice Trboveljske podružnice ZRJ ni tamkajšnje vodstvo ničesar opustilo, da bi odvzelo manifestaciji značaj borbene enotnosti slovenskemu delavstvu v borbi za človeške zahteve in delavske pravice. 5. De-

cembra preteklega leta je vodstvo ZRJ zopet na svojo roko pristalo na 8% draginjske doklade, to pot pa proti javno izraženemu stališču delavstva, da se z 8% ne more zadovoljiti in mu v borbi skočilo v hrbet. 6. V stavki, ki je potem sledila kot izvor ogorčenja izdanega delavstva nad TPD še bolj pa nad vodstvom ZRJ, kakor tudi druge strokovne organizacije, so storile naše podružnice vse, da bi omogočile uspeh moči. 7. V stavki je vodstvo ZRJ odkrito pristopilo na stran TPD proti delavstvu. Zaradi tega je število članstva katastrofalno padlo. 8. Neprestano izključevanje članstva, samo zaradi kritike, takega protidelavskega dela v vodstvu ZRJ je jasno potrdilo rudarjev, kako stališče zastopajo.«

V naslednjem odstavku okrožnica navaja, da so glavni krivci takega stanja oni člani vodstva, ki vidijo v rudarjih omejeno čredo, katere želje in interese se lahko izigravajo po mili volji, kakor se pač kažejo osebne koristi in prestiž vodeče kliše, čredi, kateri bi se zamoglo zabosti nož v hrbet, če bi hotela svojo voljo proti odredbam voditeljev z borbo izpeljati. Krivci današnjega stanja so ti isti člani vodstva, ki so kljub javnim zahtevam članstva odklanjali vsako sindikalno izobraževalno delo. Neorganizirane rudarje poziva, naj vstopijo v organizacijo, da tako obračunajo z dosedanjim vodstvom, da se tako za delavstvo doseže to, kar mu pripada.«

Kakor smo že rekli, je navedena okrožnica vzbudila med delavstvom obilo komentarjev. Da zamore odbor strokovne organizacije podati takšen historijat o delu svoje strokovne organizacije kot je to primer v Zagorju je to dovolj glasen opomin vsemu delavstvu, komu se ima za zaupati.

Zveza gospodinjstskih pomočnic

K razgovorom na anketi hišnih uslužbenk, kjer so se na vabilo Delavske zbornice obravnavali razni načrti, je poslala Zveza gospodinjstskih pomočnic v zvezi z Narodno strokovno zvezo nekatere pripombe, oziroma popravke k predlogom za nov poselski red in sicer:

Ako se mora dati hišna pomočnica na zahtevo gospodinjke zdravstveno pregledati, nosi stroške OUZD. Vsaka uslužbenka mora imeti ob nedeljah in praznikih toliko časa, da zadosti svoji verski dolžnosti. Nobena gospodinja ji ne sme braniti, da se organizira v svoji stanovski organizaciji. Službena pogodba za kvalificirane moči naj bo tako sestavljena, kakor v gostilniških obratih. Ko je deklet zapustilo službo, naj se v poslovni knjižici zabeleži vzrok izstopa iz službe n. pr. zaradi počitnic, dopusta, bolezni, preselitve, opustitve gospodinjstva, iz finančnih razlogov itd. Odpovedni rok se sme po medsebojnem dogovoru skrajšati na manj kot na 15 dni. Vsako neopravičeno zadržanje poslovne knjige je kaznivo. Kaznivo je tudi, če prejšnja delodajalka daje take informacije, vsled katerih ne more dobiti uslužbenka druge službe. Ustanovi naj se specialna inspekcija dela za hišne pomočnice pod ženskim nadzorstvom. Ukinje naj se privatne posredovalnice, ker naj imajo samo stanovske organizacije pri oddajanju služb svoj stanovski interes, kar je gotovo v korist delojemalkam. Borza dela naj odstopa organizacijskem posredovalnicam del svojih dohodkov za posredovanje. Osebu zaposlenemu v hišnem gospodinjstvu naj se da naslov: »uslužbenka« ali splošno: »uslužbenstvo«. Naslov gospodinjstka pomočnica pa dobi ona, ki ima primerno učno dobo in kvalifikacijo. Za vse osebe zaposlene v hišnem gospodinjstvu, zahteva Zveza gospodinjstskih pomočnic obvezno nadaljevalno šolstvo in sicer za vse začetrnice pod 20 letom starosti. Vsa službojoča dekleta plačujejo uslužbenski davek in bednost fond; zato mora imeti pravico do šolanja, kar bi bilo kot prvovrstno sredstvo za preprečevanje na slaba pota.

Kupuj domače blago!

RADIO

Liubljana

od 1. do 8. septembra

Nedelja, 1. septembra. 8.00: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Kvartet trobil. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Gvido Rant). — 10.00: Pevski in klavirski koncert (Vida Valjalova in Marta Osterc-Valjalova). — 11.00: Prenos promenade koncerta vojaške godbe. — 12.00: Zlata Gjungjenčeva poje (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 16.30: Fantom (Ivan Martelanc). — 17.00: Kmetijska ura: Oskrba svinj (Hladnik Jakob). — 17.30: Pod lipo: Nastopijo Fantje na vasi, kvartet sester Stritarjevih in Staniko Avgust (harmonika). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Koncert Primorskega prosvetnega društva »Sloge« iz Kranja. — 21.00: Radijski orkester. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe z velesejma.

Ponedeljek, 2. septembra. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Iz operet (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 14.00: Poročila. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Izseljenski kotiček. — 20.10: Ljudsko zdravje v Sloveniji: Umiranje dojenčkov (dr. Ivo Pirc). — 20.30: Pevski koncert »Ljubljanskega zvona«. — 21.15: Prenos lahke glasbe z velesejma. — 22.00: Napovedi, poročila.

Torek, 3. septembra. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Iz Mozartovega carstva (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Slovenski napevi (Friderik Lupša in radijski orkester). — 14.00: Poročila. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Gospodarska poročila (Drago Potočnik). — 20.10: Vzgoja k disciplini in svobodi (prof. Bojc). — 21.00: Koncert operne glasbe (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Narodne in umetne pesmi ob spremljevanju citer (Stefka Korenčanova in Vilko Skok).

Sreda, 4. septembra. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Pisan drobiž (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Duet harmonik (brata Malgaja). — 14.00: Poročila. — 18.30: Mladinska ura: O letenju v velikih višinah (Janko Colnar). — 18.45: Za krajši čas (plošče). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.10: O postanku in razvoju fotografije (Oskar Kocjančič). — 20.30: Koncert godbe 40. pehotnega polka Triglavskega.

Četrtek, 5. septembra. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12.00: Zborovske pesmi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Veseli operetni zvoki (Dragica Sokova, Andrej Jarc in radijski orkester). — 14.00: Poročila. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Deset minut zabave. — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Argentinske popevke (pel bo Crkveni Mirko, pri klavirju bo Eiletz Rudolf).

Petek, 6. septembra. 7.00: Jutrnji pozdrav. — 12.30: Poročila, objave. — 13.00: Napovedi. — 13.02: Svečani koncert jugoslovenske glasbe (radijski orkester). — 14.00: Poročila. — 14.10: Tedenski pregled Tujskoprometne zveze. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.00: Za planince. — 20.10: Ženska ura: Učiteljica svetovalka kmečke žene (Angela Vodetova). — 20.30: Akademski pevski kvintet. — 21.15: Slovenski zvoki (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Pisana šara (plošče).